

Μουσική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Κέντρο Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης Βάμου

Κεφαλός 2015

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Παιδείας,

Έρευνας και Θρησκευμάτων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συγγραφή - Επιμέλεια - Ηλεκτρονικός Σχεδιασμός - Δημιουργικό:
Παιδαγωγική Ομάδα (Π.Ο.) ΚΤΠΕ Βάμου (2015)
Ποντικάκης Φώτης (Υπεύθυνος Λειτουργίας), Δάσκαλος
Παπαδογιαννάκη Κωνσταντίνα (Αναπληρώτρια Υπεύθυνη), Δασκάλα
Δεσποτίδου Ελένη (Μέλος Π.Ο.), Αρχιτέκτων
Μπάσιου Ανδριάννα (Μέλος Π.Ο.), Καθηγήτρια Αγγλικών

Τίτλος: Μουσική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

2^η έκδοση: 2016
Copyright © 2016 Κ.Τ.Ε. Βάμου

ISBN: 978-960-99447-9-3

Έκδοση:

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου
Κεφαλάς, Δήμος Αποκορώνου, Τ.Κ. 73008 Χανιά
Τηλ. 28250 83230, 28250 22976
Φαξ: 28250 83231

e-mail: mail@kpe-vamou.chan.sch.gr, kpevamou@gmail.com

Ιστοσελίδα: <http://kpevamou.blogspot.gr/>

& <http://kpe-vamou.chan.sch.gr>

Τα παρόν έντυπο δημιουργήθηκε για τις ανάγκες των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Κ.Τ.Ε. Βάμου και ως βοήθημα για εκπαιδευτικούς που υλοποιούν δράσεις και προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Διατίθεται δωρεάν σε σχολικές μονάδες και μαθητές που επισκέπτονται το Κ.Τ.Ε. Βάμου και επιτρέπεται η αναπαραγωγή του για εκπαιδευτικούς σκοπούς μόνο, με αναφορά της προέλευσής του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A) ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
B) ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	6
Η επιλογή των τραγουδιών	6
Δάσος	8
Καταστροφή της φύσης	9
Κήπος	10
Κήπος	11
Περιβόλι	12
Νερό	13
Νερό – Ζωή στη φύση	14
Νερό – Προστατευόμενες Περιοχές	15
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	16
Ζώα- Αιχμαλωσία Ζώων	17
Άγρια Ζώα	18
Φύση	19
Φύση - Γη	20
Εμπορευματοποίηση της φύσης	21
Φύση και Κοινωνία	22
Κίνδυνοι της τεχνολογίας	23
Ενεργός πολίτης	24
Ανθρώπινα Δικαιώματα	26
Ανθρώπινα Δικαιώματα	27
Άστεγοι	28
Μη βία	29
Πυρηνική ενέργεια	30
Ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή	31
Ζιζανιοκτόνα /Μέλισσες	32
Γ) ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΗΧΟΥΣ	33
Δ) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	36
α) Μουσικά όργανα με επαναχρησιμοποίηση υλικών	36
β) Μουσικά όργανα με υλικά από τη φύση	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ	58

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Θα μπορούσε η Μουσική να χρησιμοποιηθεί στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση; Βεβαίως! Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση δεν είναι (κι ούτε θα πρέπει να καταντήσει) ένα μάθημα όπως όλα τα άλλα, με το βιβλίο του και την από καθέδρας διδασκαλία. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Π.Ε.) ανέκαθεν χρησιμοποιούσε τη διεπιστημονική προσέγγιση. Γνώσεις και τεχνικές από διάφορα μαθήματα κι επιστήμες αξιοποιούνται στην Π.Ε.. Άλλωστε, η ίδια η προσέγγιση της οικολογίας είναι ολιστική. «Σκέψου συνολικά, δράσε τοπικά», λέει ένα παλιό οικολογικό σύνθημα. Η Π.Ε. λοιπόν πρέπει να προωθεί την συνολική -κριτική- σκέψη, να αξιοποιεί υλικό και ιδέες από διάφορες επιστήμες, να απευθύνεται στο σύνολο του παιδιού, όχι μόνο στο νου αλλά και στις αισθήσεις.

Στο σημερινό σχολείο κυριαρχεί η νοησιарχία, η προσπάθεια ανάπτυξης του νου, νεκρώνοντας τις αισθήσεις του παιδιού, εξαφανίζοντας το σώμα, απαγορεύοντας την κίνηση και την ομιλία, επιτρέποντας μόνο την μελέτη, την ακοή και την υπακοή. Στον αντίποδα αυτής της κατάστασης βρίσκεται η Π.Ε. και οι παιδαγωγικές ιδέες που τονίζουν την ανάγκη βιωματικής προσέγγισης της γνώσης, που μιλάνε για τους τόσο πολλούς και διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να μαθαίνει το παιδί. Η μάθηση μπορεί να είναι παιχνίδι και διασκέδαση, ή, τουλάχιστον, να αξιοποιεί και το παιχνίδι και τη διασκέδαση.

Έτσι, στα πλαίσια της Π.Ε. μπορεί να αξιοποιηθεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και η Μουσική.

Ένα τραγούδι ή μουσικό κομμάτι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφορμή, αφορμή για συζήτηση, προβληματισμό κι ευαισθητοποίηση. Π.χ. το τραγούδι «Το χρυσό κλουβί» των Χαϊνηδων.

Το τραγούδι αυτό προσφέρεται και για γλωσσική ανάλυση και προσέγγιση της τοπικής διαλέκτου της Κρήτης. Πιθανότατα θα χρειαστεί να δώσουμε επεξηγηματικά το νόημα ορισμένων λέξεων της κρητικής διαλέκτου (ωριόπλουμο = ωραία στολισμένο, μωροκανάκισμα = φροντίδα σαν του μωρού, ταχινή = πρωί, χαϊνης = αντάρτης, ερωτοδιωματάρης = αυτός που έχει ερωτική διάθεση, ξεμπετούριαστος = με γυμνό το στήθος, αθούς = ανθούς/ λουλούδια, τρεζό = τρελό, αξέγνοιος = ξένοιαστος, φανίστη = φάνηκε, χαχαλιά = χούφτα). Η προσπάθεια για εξήγηση από τα ίδια τα παιδιά των σπάνιων λέξεων της κρητικής διαλέκτου είναι ένα πρώτης τάξεως γλωσσικό μάθημα, που οξύνει την

σκέψη των παιδιών, στην προσπάθειά τους να βρουν ομοιότητες με κάποια λέξη που ξέρουν για να εξηγήσουν αυτή που τα δυσκολεύει.

Πέρα από αυτή όμως την πρώτη -αναγκαστικά- γλωσσική προσέγγιση, υπάρχουν τουλάχιστον δύο άλλα -επόμενα- επίπεδα προσέγγισης του τραγουδιού. Πρώτα απ' όλα, **κυριολεκτικά**: Τι μας λέει, με λίγα λόγια, το τραγούδι αυτό (η ιστορία που διηγείται). Από αυτή την κυριολεκτική προσέγγιση μπορούμε να φτάσουμε σε γενίκευση, στην εξέταση της ανάγκης των άγριων ζώων να ζούνε ελεύθερα, να μιλήσουμε για τα αρπακτικά πουλιά, για τα ζώα σε αιχμαλωσία, για τη σχέση ανθρώπου - φύσης και ανθρώπου - ζώων, για την εγωιστική συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στα ζώα και τη φύση κ.ο.κ. Πάντα βέβαια, όχι με δική μας εξήγηση (όχι διάλεξη του εκπαιδευτικού) αλλά με κατάλληλες ερωτήσεις ώστε να ακουστούν οι απόψεις και τα συμπεράσματα των παιδιών. Η έκφραση διαφορετικών απόψεων είναι επιθυμητή, αλλά πρέπει να επιμένουμε στην τεκμηρίωση της διαφορετικής άποψης, στην επιχειρηματολογία που στηρίζει την κάθε άποψη και καλλιεργεί την κριτική σκέψη και το λόγο.

Ένα άλλο επίπεδο είναι το μεταφορικό: Η παραπέρα γενίκευση, η αξία της ελευθερίας, η φυσική ανάγκη ανθρώπου και ζώων για ελευθερία. Μπαίνουμε εμείς στη θέση του γερακιού στο κλουβί. Πώς θα αισθανόμασταν εμείς περιορισμένοι σ' ένα κλουβί, σ' ένα μικρό χώρο, χωρίς να μπορούμε να κινηθούμε; Πώς θα αισθανόμασταν βλέποντας «τον ήλιο να παιζογελά» κι εμείς να μην μπορούμε να βγούμε έξω στη φύση; Από αυτές τις ερωτήσεις μπορεί να προκύψει η ανάγκη και του ανθρώπου για ζωή στη φύση, για κίνηση, για ελευθερία.

Η στοιχειώδης αυτή προσέγγιση μπορεί να γίνει και με άλλα τραγούδια ή μουσικά κομμάτια, συνδυάζοντας το τερπνόν μετά του ωφελίμου. Π.χ. το βραβευμένο στο φεστιβάλ της Κέρκυρας τραγούδι του Ορφέα Περίδη «Ρομπέν των καμένων δασών» μπορεί να χρησιμέψει ως αφορμή για να μιλήσουμε όχι μόνο για τις πυρκαγιές και την αξία του δάσους αλλά και για τη ζωή στην πόλη, για τις πολυκατοικίες, την πολυκοσμία και τη ρύπανση.

Ή το εξαιρετικό τραγούδι του Μάνου Χατζηδάκη σε στίχους Νίκου Γκάτσου «Ο εφιάλτης της Περσεφόνης». Μέσα από το μύθο της Περσεφόνης, μπορούμε να μιλήσουμε για τις εποχές αλλά και για την επέμβαση του ανθρώπου στη φύση, τη βιομηχανική και ατμοσφαιρική ρύπανση, για την αρχαία και τη σημερινή σχέση του ανθρώπου με τη φύση κ.ο.κ.

Ανάλογα, υπάρχουν πολλά και διαφορετικά τραγούδια που μπορούμε να αξιοποιήσουμε για να κάνουμε το μάθημα πιο ενδιαφέρον και ευχάριστο, ως αφορμή για προβληματισμό σε σχέση με το περιβάλλον.

Κι όχι μόνο τραγούδια αλλά και **Ήχοι από το περιβάλλον** π.χ. το τραγούδι των φαλαινών, οι ήχοι της πόλης, των εργοστασίων κ.λ.π., ηχογραφημένοι, ή μετά από ηχογράφηση των ίδιων των παιδιών, ή μέσα σε μουσικά κομμάτια.

Ένας άλλος τρόπος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί η Μουσική στην Π.Ε. είναι για **δραματοποίηση**: Στην περίπτωση αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθούν τραγούδια για παντομίμα ή παιχνίδια ρόλων. Μπορούν να αξιοποιηθούν μέθοδοι όπως π.χ. αυτή της Τατιάνας Ραΐση – Βολανάκη, που περιλαμβάνει κασέτες με οδηγίες για παιχνίδια. Στο παιχνίδι «Η λίμνη των κύκνων», αξιοποιώντας το ομώνυμο μουσικό κομμάτι του Τσαϊκόφσκι, μια ομάδα παιδιών παριστάνει τους κύκνους που κολυμπάνε στη λίμνη, μια άλλη ομάδα τους κυνηγούς που είναι κρυμμένοι κι εμφανίζονται όταν αλλάζει η μουσική κυνηγώντας τους κύκνους.

Τα παραπάνω είναι μερικές μόνο ιδέες και προτάσεις για την αξιοποίηση της Μουσικής στην Π.Ε.. Δεν απαιτούν οπωσδήποτε πολύ χρόνο, π.χ. τα μουσικά παιχνίδια ρόλων μπορεί να διαρκέσουν 5-10 λεπτά μαζί με τις επεξηγήσεις, δίνοντας όμως στα παιδιά την ευκαιρία για κίνηση, εκτόνωση κι εμπέδωση της συζήτησης που έχουμε κάνει. Ένα τραγούδι κρατάει γύρω στα 3-5 λεπτά και η διάρκεια της συζήτησης ανάλογα με τους προβληματισμούς που αναπτύσσονται, εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό.

Σίγουρα οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί της τάξης έχουν πολλές ιδέες για τραγούδια και για την αξιοποίηση της Μουσικής στην Π.Ε. και γενικά στο μάθημα. Αρκεί να μην επιτρέψουν στη ρουτίνα και στο αναλυτικό πρόγραμμα να εξορίσουν τη φαντασία και το παιχνίδι από την τάξη!

Σημείωση: Η παρούσα έκδοση απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς που σχεδιάζουν ή υλοποιούν δράσεις και προγράμματα Π.Ε., ασχέτως της ειδικότητάς τους. Δεν απευθύνεται μόνο σε μουσικούς, αν και είμαστε σίγουροι ότι οι μουσικοί θα έχουν πολλές και καλές ιδέες να προσθέσουν. Στόχος είναι να αξιοποιηθεί το «όπλο», η αγάπη για τη Μουσική στην ευαισθητοποίηση των μαθητών μέσα από δράσεις και προγράμματα Π.Ε.. Όπως λοιπόν και στην Π.Ε. η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι και δεν πρέπει να αφεθεί στα χέρια κάποιων ειδικών, έτσι και η Μουσική δεν είναι υπόθεση των μουσικών μόνο, είναι υπόθεση όλων όσων την αγαπάνε, την ακούνε, την απολαμβάνουν και την τραγουδάνε. Έτσι η προστασία του περιβάλλοντος και η επιβίωση του ανθρώπου στον πλανήτη δεν είναι υπόθεση κάποιων ειδικών επιστημόνων, αλλά πλάι στις ειδικές γνώσεις τους χρειάζεται η συμμετοχή, η ευαισθησία κι η φαντασία όλων.

Το περιβάλλον είναι υπόθεση όλων μας!

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η επιλογή των τραγουδιών

Τα τραγούδια που υπάρχουν σε αυτή την έκδοση είναι ενδεικτικά. Εννοείται ότι ο εκπαιδευτικός της τάξης μπορεί να αξιοποιήσει είτε αυτά, είτε να έχει άλλες καλύτερες ιδέες και προτάσεις, προσαρμοσμένες στο επίπεδο, την ηλικία και τα ενδιαφέροντα της τάξης ή της ομάδας που συμμετέχει στο πρόγραμμα Π.Ε. Σίγουρα και τα ίδια τα παιδιά θα έχουν κάποια τραγούδια να προτείνουν.

Στην Π.Ε. εννοείται ότι πρέπει να αξιοποιούμε διαφορετικά είδη τραγουδιών, ανάλογα και με τα ενδιαφέροντα των μαθητών ή ανάλογα και με δευτερεύοντες στόχους που μπορεί να έχουμε.

Σημασία έχει να αξιοποιούμε καταρχάς το πολιτιστικό περιβάλλον των μαθητών, άρα σε αγροτικές περιοχές της Κρήτης π.χ. είναι προνομιακή η αξιοποίηση των ριζίτικων και των παραδοσιακών κρητικών τραγουδιών. Η Π.Ε. πάντα πρέπει να ξεκινάει από το συγκεκριμένο και το τοπικό, από το τοπικό περιβάλλον και τα προβλήματα που βλέπουμε γύρω μας. Κι ύστερα προχωράμε σε γενίκευση κι εξαγωγή συμπερασμάτων. Το τοπικό και το συγκεκριμένο λοιπόν για τα παιδιά της Κρήτης είναι η παραδοσιακή μουσική του τόπου. Αντίστοιχα για τα παιδιά της Πελοποννήσου ή της Ηπείρου είναι η τοπική παραδοσιακή μουσική. Αξιοποιώντας την τοπική παραδοσιακή μουσική στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση δίνουμε επίσης την ευκαιρία να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και γονείς, παππούδες και γιαγιάδες, ντόπιοι που ξέρουν κάποιο τραγούδι σχετικό. Έτσι, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση βγαίνει από τους τοίχους της τάξης και γίνεται υπόθεση ενός ευρύτερου κύκλου της τοπικής κοινωνίας, γίνεται η διάχυση ιδεών και απόψεων.

Παράλληλα, χρησιμοποιώντας την παραδοσιακή μουσική αναδεικνύουμε την αξία της και συμβάλλουμε στη διατήρηση του τοπικού πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Θέλοντας να δώσουμε διαπολιτισμικές προεκτάσεις μπορούμε να αξιοποιήσουμε παραδοσιακή μουσική από διαφορετικές περιοχές της χώρας ή και από άλλες χώρες, προβάλλοντας την ποικιλομορφία του πολιτισμού, που είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διατηρηθεί, ακριβώς όπως τεράστιας σημασίας για την επιβίωσή μας στον πλανήτη είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας. Σε ένα τμήμα με μαθητές από διαφορετικές χώρες ή περιοχές, μπορεί να βρουν οι μαθητές τραγούδια σχετικά με το θέμα μας (π.χ. νερό) από

τον τόπο καταγωγής τους και να τα ακούσουμε όλοι μαζί στο σχολείο ή και σε μια εκδήλωση.

Πέρα όμως από την τοπική παραδοσιακή μουσική, μπορούμε να αξιοποιήσουμε και άλλα είδη μουσικής, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές. Αν η ροκ ή η ραπ – hip hop μουσική είναι στα ενδιαφέροντα των μαθητών μας, τότε επιβάλλεται να την αξιοποιήσουμε στα πλαίσια των δράσεων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Σημασία έχει να κρατήσουμε ζωντανό το ενδιαφέρον των μαθητών και να εξασφαλίσουμε την ενεργό συμμετοχή τους.

Η αξιοποίηση της παραδοσιακής, της ροκ ή της όποιας άλλης μουσικής μπορεί κάλλιστα να σημαίνει και τη δημιουργία δικών μας τραγουδιών, τραγουδιών που θα φτιάξουν τα ίδια τα παιδιά, είτε διασκευάζοντας γνωστά τραγούδια με δικούς τους στίχους αντίστοιχους με το θέμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που έχουμε διαλέξει, είτε φτιάχνοντας εξολοκλήρου δικά τους τραγούδια (στίχους και μουσική). Κάτι τέτοιο θα βοηθήσει στην ανάδειξη και αξιοποίηση ιδιαίτερων ταλέντων των παιδιών και θα ανεβάσει την αυτοεκτίμησή τους.

ΔΑΣΟΣ

Ο Ρομπέν των καμένων δασών

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: Ορφέας Περίδης

Γεννήθηκα μες τη σπηλιά του τσιμεντένιου δράκου.
Από το στόμα του ξερνάει τις φλόγες του θανάτου.
Στένεψε ο κόσμος, στένεψε, στένεψε το μυαλό μου,
η πολιτεία πιο μικρή απ' το δωμάτιο μου.

Σπίτι, τους φίλους, τη δουλειά, όλους θα τους αφήσω
δίχως βοήθεια καμιά, μόνος θα πολεμήσω.
Θα πάρω κράνος διχτυωτό απ' το Μοναστηράκι,
θα βάλω πάνω ένα φτερό μαύρο από κοράκι,
θα πάρω φτυάρι και κασμά και πετσετέ φουλάρι,
θα πάρω δρόμους και βουνά πάνω σ' ένα μουλάρι.

Είμ' ο Ρομπέν των καμένων δασών
και των πολυκατοικιών.

Γεννήθηκα μέσα στη γη μια ντάλα μεσημέρι
και σε πλατεία φύτρωσα, σ' ένα μικρό παρτέρι.
Στένεψε ο κόσμος στένεψε, στέρεψε η έμπνευσή μου.
Ο αέρας μου λιγότερος απ' την αναπνοή μου.

Είμ' ένα φαλακρό βουνό, γη καταπατημένη,
μπουλντόζα ακυβέρνητη, από κλωστή δεμένη.
Είμαι εδώ, δεν είμαι εδώ, δεν ξέρω, δεν κρατιέμαι
θηρίο είμαι ακέφαλο, θηρίο που καταριέμαι,
φτάνει ως εδώ, βγάλτε για μένα ένα νόμο
βάλτε με να περνάω γέρους απ' το δρόμο.

Είμ' ο Ρομπέν των καμένων δασών
και των πολυκατοικιών.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ακούστε το τραγούδι και παίξτε το με παντομίμα.
2. Ζωγραφίστε τις εικόνες που περιέχει το τραγούδι.
3. Ποιος είναι ο τσιμεντένιος δράκος;
4. Τι προβλήματα δημιουργεί στον άνθρωπο η ζωή στην πόλη;
5. Γιατί καίγονται τα δάση (έρευνα);
6. Τι προτείνετε για να γίνει καλύτερη η ζωή στην πόλη;
7. Τι προτείνετε για την προστασία των δασών;

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΦΥΣΗΣ

Ο εφιάλτης της Περσεφόνης

Στίχοι: Νίκος Γκάτσος

Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις

Πρώτη ερμηνεία: Μαρία Φαραντούρη

Εκεί που φύτρωνε φλισκούνι κι άγρια μέντα
κι έβγαζε η γη το πρώτο της κυκλάμινο,
τώρα χωριάτες παζαρεύουν τα τσιμέντα
και τα πουλιά πέφτουν νεκρά στην υψικάμινο.

Κοιμήσου Περσεφόνη
στην αγκαλιά της γης,
στον κόσμο το μπαλκόνι
ποτέ μην ξαναβγείς.

Εκεί που σμίγανε τα χέρια τους οι μύστες
ευλαβικά, πριν μπουν στο θυσιαστήριο,
τώρα πετάνε αποτσιγάρα οι τουρίστες
και το καινούργιο πάν' να δουν διυλιστήριο.

Κοιμήσου Περσεφόνη
στην αγκαλιά της γης,
στον κόσμο το μπαλκόνι
ποτέ μην ξαναβγείς.

Εκεί που η θάλασσα γινόταν ευλογία
κι ήταν ευχή του κάμπου τα βελάσματα,
τώρα καμιόνια κουβαλάν στα ναυπηγεία
άδεια κορμιά, σιδερικά, παιδιά κι ελάσματα.

Κοιμήσου Περσεφόνη
στην αγκαλιά της γης,
στον κόσμο το μπαλκόνι
ποτέ μην ξαναβγείς.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ποιες καταστροφικές για τη φύση πρακτικές αναφέρονται στο τραγούδι;
2. Βρείτε το μύθο της Περσεφόνης στον οποίο, αναφέρεται το τραγούδι, διαβάστε τον και ζωγραφίστε τον.
3. Προτείνετε λύσεις για να μην καταστρέφεται η φύση με τους τρόπους που περιγράφονται στο τραγούδι.

ΚΗΠΟΣ

Ο κηπουρός

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: Παύλος Παυλίδης

Μέσα στον κήπο της δικιάς μου μοναξιάς
κάτι πουλιά πετούν πάνω απ' τη στάχτη
που άφησε πίσω του όταν έφυγε ο νοτιάς και
μου τραγουδάνε "η αγάπη θα `ρθει, θα `ρθει...".

Μέσα στους τοίχους της μικρής μου φυλακής
κάποιος διαβάζει της παλάμης μου το χάρτη.
Βλέπει τους δρόμους της χαμένης μου ζωής και
μου τραγουδάει "η αγάπη θα `ρθει, θα `ρθει...".

Θα `ρθει, ένα απόγευμα ζεστό,
θα μπει στον κήπο αυτό
όλο το φως που υπάρχει...

Θα `ρθει, μ' ένα ποδήλατο λευκό,
θα κοιταχτεί μέσ' στο νερό
και θα ρωτάει να μάθει...

Πότε γέμισε ο κήπος με πουλιά,
πόσο είχε λείψει εκεί μακριά
ποιος τα φροντίζει τ' άνθη...;

Μέσα στον κήπο της δικιάς μου μοναξιάς
κάτι παιδιά που γκρέμισαν το φράχτη,
μου `παν σε είδαν πάλι απ' έξω να περνάς και
έπειτα είπαν "η αγάπη θα `ρθει, θα `ρθει...".

Θα `ρθει, ένα απόγευμα ζεστό,
θα μπει στον κήπο αυτό
όλο το φως που υπάρχει...

Θα `ρθει, μ' ένα ποδήλατο λευκό,
θα κοιταχτεί μέσ' στο νερό
και θα ρωτάει να μάθει...

Πότε γέμισε ο κήπος με πουλιά,
πόσο είχε λείψει εκεί μακριά
ποιος τα φροντίζει τ' άνθη...;

Μέσα στους τοίχους της μικρής μου φυλακής
κάποιος διαβάζει της παλάμης μου το χάρτη,
βλέπει τους δρόμους της χαμένης μου ζωής και
μου τραγουδάει "η αγάπη θα `ρθει, θα `ρθει...".

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Από ποια πράγματα αποτελείται ένας κήπος;
2. Παρατηρήστε και περιγράψτε πώς εκφράζονται τα ανθρώπινα συναισθήματα κι οι ελπίδες μέσα από τη φύση στο τραγούδι αυτό.

ΚΗΠΤΟΣ

Κηπουρός

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: **Βαγγέλης Γερμανός**

Θα `θελα να, θα `θελα να `μουν κηπουρός
σ' ένα κοραλλένιο κήπο στο βυθό,
γερο πουρός θαυματοποιός,
με τα στοιχειά της νύχτας να μεθώ.

Θα `θελα να, θα `θελα να `μουν παπουτσής,
το χρόνο να μετρώ με το σφυρί,
το γυάλινο γοβάκι της
να κρύψω και κανείς να μην το βρει.

Βάλε βήμα κι έμπα στο χορό.
Γέλα και συ αγαπούλα χρυσή.
Βάλε βήμα κι έμπα στο χορό.
Το δάκρυ σου είναι το δικό μου αθάνατο νερό.

Θα `θελα να, θα `θελα να `μουν κυνηγός
χαμένος σ' ένα δάσος μαγικό,
σαν τον Ορφέα το μουσικό
από τις μάγισσες να φαγωθώ.

Μ' αφού δεν είμαι κηπουρός,
ας ήμουν της αγάπης μας φρουρός.
Μ' αφού δεν είμαι κυνηγός,
ας ήμουν στην ποδιά σου ναυαγός.

Βάλε βήμα κι έμπα στο χορό.
Γέλα και συ αγαπούλα χρυσή.
Βάλε βήμα κι έμπα στο χορό.
Το δάκρυ σου είναι το δικό μου αθάνατο νερό.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ζωγραφίστε έναν «κοραλλένιο κήπο στο βυθό».
2. Βρείτε κι άλλους φανταστικούς κήπους και κήπους φημισμένους από την Ιστορία και τη μυθολογία.

ΠΕΡΙΒΟΛΙ

Για ιδές περβόλι όμορφο

Ριζίτικο τραγούδι της Κρήτης

Για ιδές περβόλι όμορφο,
για ιδές κατάκρυα βρύση, στο περβόλι μας
στ' ώριο περβόλι μας, τ' όμορφο.

Κι όσα δεντρά έπεψεν ο Θιός
όλα είναι φυτεμένα, στο περιβόλι μας
στο ώριο περβόλι μας, τ' όμορφο.

Κι' όσα πουλιά έπεψεν ο θιός
μέσα 'ναι φωλεμένα στο περιβόλι
μας
στ' ώριο περβόλι μας, τ' όμορφο.

Μέσα σ' εκείνα τα πουλιά
ευρέθ' ένα παγώνι
ω, το παγώνι μας τ' όμορφο,
και χτίζει τη φωλίτσαν του
σε μιάς μηλιάς κλωνάρι,
στο περβόλι μας,
στ' ώριο περβόλι μας τ' όμορφο.

Λεξιλόγιο

Ο Θιός = ο Θεός

Έπεψεν = έπεμψε, έστειλε

Ωριο = ωραίο

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ζωγραφίστε το περιβόλι που περιγράφει το τραγούδι.
2. Συζητήστε για τα είδη των φυτών και των ζώων που μπορεί να βρίσκονται μέσα σ' αυτό και κάντε μια μικρή δραματοποίηση.
3. Κατασκευάστε μάσκα και ουρά παγωνιού.

ΝΕΡΟ

Το νερό είναι στοιχείο και στοιχείο Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: Χρήστος Θηβαίος

Είναι στο σύννεφο, είναι μέσα στο πηγάδι,
είναι στο χιόνι και στα φρούτα του Μαγιού,
είναι στα μάτια, είναι στο ουράνιο τόξο,
είναι στον πάγο, στον ατμό του τηγανιού.
Είναι στη λίμνη, είναι στη γη, είναι στο στόμα.
Ο άνθρωπος είναι νερό που περπατάει
και προχωράει απ' του πλακούντα τα νερά
κι ως τα νερά του τελευταίου ιδρώτα πάει...
Αϊέ, το νερό είναι στοιχείο και στοιχείο...

Είδα πόλεις να βαδίζουν στο σκοτάδι
για να γεμίσουν τους κουβάδες τους με φως.
Είδα το Μόσταρ, είδα το Βελιγράδι,
είδα τον Δούναβη να γέρνει τυφλός.

Ο Αξιός, ο Αχελώος και η Κερκίνη
είναι αιχμάλωτοι πολέμου στις τιμές
του χρηματιστηρίου και της βιομηχανίας
και θα ξερνάνε ομολογίες φριχτές.
Αϊέ, το νερό είναι στοιχείο και στοιχείο...

Μα όταν κάποτε θα υψωθεί η ευχή τους,
θα πλημμυρίσουν τα νερά, να εκραγούν,
θα πάρουν από `κει ψηλά όσα ζητήσαν,
όσο νερό θα χρειαστεί να ξεπλυθούν.

Όποιος βρομίζει το νερό, βρομίζει ο ίδιος
και λένε πως το παρατσούκλι του Θεού
κάποια μεγάλη φασαρία είναι εκεί πάνω,
η "φασαρία των νερών στους ουραμούς".
Αϊέ, το νερό είναι στοιχείο και στοιχείο...

Δίκαια θα ξαφνιαστεί εκείνος που θ' ακούσει
δυνατά στου κάτω κόσμου τις οθόνες
την πρώτη ερώτηση «Ποιον έχεις ξεδιψάσει;».

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Βρείτε πληροφορίες για τους ποταμούς στην αρχαία ελληνική μυθολογία.
2. Γιατί λέει ότι «ο Αξιός, ο Αχελώος και η Κερκίνη είναι αιχμάλωτοι πολέμου»;
3. Πώς μολύνεται το νερό;
4. Ποιος μπορεί να είναι οι συνέπειες παραχώρησης/εκχώρηση σε ιδιώτες ή πολυεθνικές εταιρείες των νερών;

ΝΕΡΟ - ΖΩΗ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

Βοσκαρουδάκι αμούστακο

Στίχοι: Κ. Φραγκούλης

Μουσική: Κώστας Μουντάκης

Εκτελέσεις: 1. Κώστας Μουντάκης 2. Γιάννης Χαρούλης

Βοσκαρουδάκι αμούστακο στα όρη που
γυρίζω,
με το σεβντά σου αγάπη μου στέκω και
ντουχιουντίζω.
Να σε `βρισκα στην ερημιά μια μέρα που να
βρέχει
και να' ναι ο τόπος άβολος, σπηλιάρι να μην
έχει.
Να `ρχεται μπόρα δυνατή, να μη μπορεί
αποσκιάσεις
και να φοβάσαι αμοναχή μη φύγω και με
χάσεις.
Να βρέχει να κουφοβροντά, να ρίχνει
κουκοσάλι
και ξεπαπούτσωτη να `ρθεις στην εδική μου
αγκάλη.
Να ανοίξω το ρασούλι μου να σε
σφιχταγκαλιάσω,
την αναπνιά σου να γροικώ, τη μέση σου να
πιάσω.
Να ξεσκεπάσω από κορφής τα κατσαρά
μαλλιά σου,
να σεβαστώ και να γροικώ τσι χτύπους τση
καρδιάς σου.
Να λέω Παναγία μου, ποτέ μη ξαστεριάσει
και μπόρα να ξημερωθεί και να
ξαναβραδιάσει.
Ποιός βρίχνει τέτοιο θησαυρό και θέλει να
τον χάσει...
Όπα Ρεθεμιανέ μου κατηφέ ποιος σε
βαγιοκλαδίζει,
να παίρνει από τα μάτια μου δάκρυα να σε
ποτίζει.

Όπα, ως σ' αγαπώ, δε σ' αγαπά η μάνα που
σ' εγέννα.
Γιατί 'χει κι άλλο ν' αγαπά, μα εγώ έχω μόνο
εσένα.
Όπα, κουράστηκα να σ' αγαπώ, μελαχρινέ
μου κρίνε,
πάρ' όλο που η αγάπη σου κουραστική δεν
είναι.
Εγώ 'μουνε, κυρά μου, εγώ 'μουν που σε
πότιζα βιολάκι μυρωδάτο
κι εδά μου λες «ηντά 'γειρες στον ασκιανό
`πο κάτω».

Όπα, έτσα παρέα όμορφη κι όποιος
μονομεριάσει,
βαρέλια να 'χει το κρασί, όλο θα το ξοδιάσει,
βαρέλια να 'χει τη ρακή όλη θα την ξοδιάσει.

Λεξιλόγιο

Βοσκαρουδάκι = μικρός βοσκός
Σπηλιάρι = μικρή σπηλιά
Να μη μπορεί αποσκιάσεις = να μη μπορείς
να βρεις καταφύγιο
Κουκοσάλι = χαλάζι
Ρασούλι = η κάπα, μανδύας του βοσκού
Εδά = τώρα
Ήντα = τι
Ασκιανός = σκιά
Όποιος μονομεριάσει = όποιος έρθει να
κάτσει

Ερωτήσεις – Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Βρείτε λέξεις που έχουν σχέση με το νερό στο παραπάνω τραγούδι.
2. Φτιάξτε προτάσεις και ιστορίες με τις λέξεις αυτές προσθέτοντας τη λέξη «μόλυνση».

ΝΕΡΟ – ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΒΑΛΙΑ ΚΑΛΝΤΑ

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: Θανάσης Παπακωνσταντίνου

Το νερό στη Βάλια Κάλντα το φυλάγουν οι αγγέλοι.
Μόνο τ' αγριμάκια πίνουν κι όποιος άτυχος δεν ξέρει.
Το νερό στη Βάλια Κάλντα άμα θα το πεις σε πίνει.
Σ' αγκυλώνει και σ' αφήνει να παραμιλάς.

Φέρνει από μακριά, λέξεις που δεν ξεχωρίζουν.
Ιστορίες που ανθίζουν κάτω από τη γη.

Το νερό στη Βάλια Κάλντα είναι πιο ζεστό απ' το αίμα.
Έτσι εκεί τα μανιτάρια κάνουν την αλήθεια ψέμα.
Το νερό στη Βάλια Κάλντα μόνο με νερό δε μοιάζει.
Απ' το πουθενά πηγάζει κι απ' την άβυσσο.

Φέρνει από μακριά, λέξεις που δεν ξεχωρίζουν.
Ιστορίες που ανθίζουν κάτω από τη γη.

Ερωτήσεις – Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Βρείτε πού είναι η Βάλια Κάλντα. Γιατί είναι προστατευόμενη περιοχή;
2. Βρείτε τις προστατευόμενες περιοχές φυσικού κάλλους της περιοχής σας.
3. Φτιάξτε ένα χάρτη με τις προστατευόμενες περιοχές του τόπου που ζείτε. Απεικονίστε στο χάρτη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής (σπάνια ζώα και φυτά, μνημεία κ.ά.).
4. Βρείτε μύθους σχετικούς με το νερό που αναφέρει το τραγούδι. Αναζητήστε μύθους για το νερό στην αρχαία ελληνική μυθολογία και στην παράδοση.
5. Ποιες είναι οι συνέπειες της μόλυνσης του νερού στη φύση και στον άνθρωπο;
6. Πώς μολύνεται το νερό; Τι μπορούμε να κάνουμε για να το προστατέψουμε;

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Το ηλιακό λεωφορείο

Στίχοι: **Μαριανίνα Κριεζή**

Μουσική: **Λένα Πλάτωνος**

Ερμηνεία: **Σαββίνα Γιαννάτου**

*...Ήταν κάποτε μια μικρή, ονειρεμένη πολιτεία, η Λιλιπούπολη,
που στους δρόμους της ταξίδευε ένα αλλιώτικο λεωφορείο...*

Ένα λεωφορείο που το λένε ηλιοτρόπιο,
με πεταλούδες άσπρες και ροζ,
κάνει κάθε μέρα κι ένα δρομολόγιο,
πάνω σε μια γραμμή από φως.

Τρέχα ηλιακό μου λεωφορείο,
πέρνα σαν αστραπή πορτοκαλιά
κι απ' την εξάτμισή σου πέτα γύρω – γύρω,
ηλιό- ηλιόσπορους να τρώνε τα πουλιά.

Μ' ένα λεωφορείο που το λένε ηλιοτρόπιο,
γεμάτο γέλιο και μουσικές, πάμε κάθε μέρα
κι ένα δρομολόγιο στις φωτεινές μας Λιλιγειτονιές.

Τρέχα ηλιακό μου λεωφορείο,
πέρνα σαν αστραπή πορτοκαλιά
κι απ' την εξάτμισή σου πέτα γύρω – γύρω,
ηλιό- ηλιόσπορους να τρώνε τα πουλιά.

Ερωτήσεις – Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Τι βγάζουν συνήθως από την εξάτμισή τους τα λεωφορεία και τα οχήματα γενικότερα; Τι συνέπειες έχει αυτό για την υγεία των ανθρώπων;
2. Υπάρχουν λεωφορεία και μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούν την ηλιακή και άλλες μη ρυπογόνες μορφές ενέργειας;
3. Ποια θα ήταν τα οφέλη από τη χρήση μέσων μεταφοράς (αυτοκινήτων, λεωφορείων κλπ) που δε ρυπαίνουν χρησιμοποιώντας ήπιες μορφές ενέργειας;
4. Πώς θα ήταν η πόλη;

ΑΓΡΙΑ ΖΩΑ – ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ ΖΩΩΝ

Το χρυσό κλουβί

Στίχοι - Μουσική: Δημήτρης Αποστολάκης

Ερμηνεία: Χαϊνηδες

Δυο κυνηγοί λαβώσανε στα όρη σ' ένα ρυάκι,
την ώρα που δροσίζονταν, ωριόπλουμο
γεράκι.

Για πολιτεία μακρινή το πήραν κι εμισέψαν
και φέρανε στην κλίνη του γιατρό και το
γιατρέψαν.

Κι εδώσαν του χρυσό κλουβί με αργυρό
λουκέτο
και με μωροκανάκισμα μοσχαναθρέφανε το.

Επρόβαλε μίαν ταχινή ο ήλιος παιγνιδιάρης
χαΐνης, ξεμπτεούριαστος κι ερωτοδιοματάρης.
'Ηλιε μου, αφέντη τ' ουρανού, σ' ανατολή και
δύση,

πε μου μαντάτα του βουνού που το `χω
πεθυμήσει.

'Ηρθενε πάλι η άνοιξη, μαυλίστρα με τα μάγια
και λουλουδίσανε οι κορφές κι ανθίσανε τα
πλάγια.

Και πότε κάνει τη ζωή μελίτσι στα κλωνάρια,
πότε μουρμούρι του νερού στου αγριμιού τ'
αχνάρια.

Πότε παράπνοο γλυκό που σμίγει με τ' αέρι
και πότε όνειρο τρεζό που πέφτει με τ' αστέρι.
Κι ήδεσ' ο Έρωτας αθούς και φύλλα στο δοξάρι
και τρέχει και παιζογελά αξέγνοιος στο χορτάρι.

Πόσος καιρός επέρασε, αλήθεια, είχε ξεχάσει.
Παιδί `ταν που πρωτόδενε τον έρωτα να
πράσσει.

Εκίνησε τ' άγριο πουλί στα όρη για να πάει
και του `φανίστη το κλουβί θεριό να τονε φάει,
και χίμηξε με τα φτερά και με τ' ακράνυχά ντου
κι ήβαψε το χρυσό κλουβί το αίμα τση καρδιάς
του.

Και πήρε ο ήλιος πιτσιλιά στη μπάντα που
φωλεύγει,
γι' αυτό ροδίζει ο ουρανός κάθε που
βασιλεύγει.

Περνούν οι μέρες κι οι καιροί κι ο λογισμός
μερεύγει,
σαν το νερό στη χαχαλιά μοιάζει η ζωή να
φεύγει.

Κι η ιστορία επόμεινε και τα πουλιά βουρκώνα,
σαν τη διηγούνταν στα μικρά τα βράδια του
χειμώνα.

Λεξιλόγιο:

Ταχινή = πρωί

Χαΐνης = αντάρτης

Ξεμπτεούριαστος = με το στήθος έξω

Ερωτοδιοματάρης = αυτός που κυνηγάει,
επιδιώκει τον έρωτα

Τρεζό = τρελό

Αξέγνοιος = ξένοιαστος

Ακράνυχα = άκρες των νυχιών

Χαχαλιά = χούφτα

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ακούστε το τραγούδι.
2. Γιατί το γεράκι δεν ήθελε να μείνει στο κλουβί;
3. Συζητήστε για είδη ζώων που κρατά σε αιχμαλωσία ο άνθρωπος (ζωολογικοί κήποι, δελφινάρια, κλουβιά σε σπίτια κλπ). Πείτε τη δική σας γνώμη.
4. Δείτε την ταινία «Πιγκουίνοι» και συζητήστε για τις συνέπειες που έχει η αιχμαλωσία στα ζώα, καθώς και η χρήση τους σε θεάματα και τσίρκα.

ΑΓΡΙΑ ΖΩΑ

Σε ψηλό βουνό (Ο αητός)

Παραδοσιακό ριζίτικο τραγούδι της Κρήτης

Σε ψηλό βουνό,
σε ριζιμιό χαράκι,
κάθεται έν' αητός.

Βρεμένος, χιονισμένος
ο καημένος και παρακαλεί.
Και παρακαλεί
τον ήλιο ν' ανατείλει.

Ήλιε ανάτειλε ήλιε ανάτειλε.

Ήλιε λάμψε και δώσε
για να λιώσουνε
χιόνια από τα φτερά μου
και τα κρούσταλλα
από τ' ακράνυχά μου.

Ήλιε ανάτειλε ήλιε ανάτειλε.

Προτάσεις δραστηριοτήτων

1. Ακούστε και μάθετε να τραγουδάτε το τραγούδι.
2. Βρείτε πόσα και ποια είδη αετών υπάρχουν στην Κρήτη και στην περιοχή σας. Βρείτε από τι απειλούνται.
- 3 Βρείτε εικόνες των αετών που υπάρχουν στην περιοχή σας.
4. Φτιάξτε μάσκες και κούκλες αετών.
5. Τι συμβολίζει ο αετός στο τραγούδι αυτό;

Αγρίμια κι αγριμάκια μου

Παραδοσιακό ριζίτικο τραγούδι της Κρήτης

Αγρίμια κι αγριμάκια μου,
λάφια μου μερωμένα,
πέστε μου πού' ναι οι τόπος σας,
πού `ναι τα χειμαδιά σας;

Γκρεμνά `ναι εμάς οι τόποι μας,
λέσκες τα χειμαδιά μας,
τα σπηλιαράκια του βουνού
είναι τα γονικά μας.

Ερωτήσεις- Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ακούστε και μάθετε να τραγουδάτε το τραγούδι.
2. Αγρίμια λέγονται στην κρητική διάλεκτο τα αγριοκάτσικα της Κρήτης ή αλλιώς κρητικοί αίγαγροι (capra aegagrus). Βρείτε πληροφορίες γι' αυτά. Πού ζούνε, από τι απειλούνται κλπ.
3. Κατασκευάστε μάσκες και κούκλες αίγαγρου.
4. Τι συμβολίζουν τα αγρίμια στο τραγούδι αυτό; Μάθετε για την ιστορία των ριζιτικών κι αυτού του τραγουδιού.

ΦΥΣΗ

Ερωτόκριτος (Απόσπασμα)

Ποίηση του Βιτσέντζου Κορνάρου

Τα πάθη μπλιο δεν κελαδεί το πικραμένο
αηδόνι,
αμέ πετά πασίχαρο, μ' άλλα πουλιά σιμώνει
....
Ετούτ' η Αγάπη η μπιστική με τη χαρά
ετελειώθη,
και πλερωμή στα βάσανα μεγάλη τώς εδόθη
....
Για τούτο, οπού'ναι φρόνιμος, μηδέ χαθεί
στα Πάθη,
το ρόδον κι όμορφος αθός γεννάται μες στ'
αγκάθι
....
Και κάθε είς που εδιάβασεν, εδά κι ας το
κατέχει,
μη χάνεται στα κίνтуνα, μα πάντα ολπίδα ας
έχει
....
στάλα τη στάλα το νερό το μάρμαρο τρυπά
το,
το πράμα 'που μισεί κιανείς γιαέρνει κι
αγαπά το
....
Απ' ό,τι κάλλη έχει άνθρωπος, τα λόγια
έχουν τη χάρη,

να κάμουσιν κάθε καρδιάν παρηγοριά να
πάρει
....
Τα μάτια δεν καλοθωρούν στο μάκρεμα του
τόπου,
μα όμως όλα τα θωρεί η καρδιά του
ανθρώπου.
...
Όλα για μένα σφάλουσι και πάσιν άνω
κάτω,
για με ξαναγεννήθηκε η φύση των
πραγμάτων.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ακούστε τον «Ερωτόκριτο» και μάθετε να τον τραγουδάτε.
2. Βρείτε εικόνες από τη φύση, τις οποίες ο ποιητής χρησιμοποιεί για να εκφράσει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του.
3. Ποια ιδιότητα του νερού περιγράφεται στο παραπάνω απόσπασμα;

Ν' αγαπάς

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: Παντελής
Θαλασσινός

Ν' αγαπάς τα βουνά και τα πέλαγα,
τους γνωστούς και τους άγνωρους τόπους,
τα πουλιά, τα λουλούδια, τα σύννεφα,
και πολύ ν' αγαπάς τους ανθρώπους.

Τα θεριά ν' αγαπάς και τ' ανήμερα,
τα νησιά, τα ποτάμια, τ' αστέρια.
Κι αν ποτέ σε πληγώσουν κατάστηθα
φίλοι, αγρίμια, λευκά περιστέρια,

ν' αγαπάς, να ξεχνάς και να χαίρεσαι
τη δική σου γαλήνη και κείνα
που μ' αγάπη το νου μας φωτίζουνε,
και βλασταίνουν αμάραντα κρίνα.

ΦΥΣΗ - ΓΗ

Μάνα Γη

Μουσική - σίχοι: **Arurimac**

Τραγούδι: **Arurimac - Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας**

Πείτε του Ήλιου να φανεί και να χαμογελάσει,
να τραγουδήσουν τα πουλιά στα πράσινα λιβάδια.
Πείτε του Ήλιου να φανεί και να μας αγκαλιάσει,
όπως μας αγκαλιάζουνε του αργαλειού τα δώρα.

Μάνα Γη, Μάνα Γη, Ουρανέ, πατέρα Ουρανέ,
τα παιδιά σας είμαστε.
Μάνα Γη, Μάνα Γη, Ουρανέ, πατέρα Ουρανέ,
τα παιδιά σας είμαστε.

Το άσπρο φως του πρωινού, ας είναι το στημόνι.
Το κόκκινο του δειλινού, ας είναι το υφάδι
και οι σταγόνες της βροχής, τα ασημένια κρόσσια
και ύστερα όλα τα χρώματα, απ' το ουράνιο τόξο.

Μάνα Γη, Μάνα Γη, Ουρανέ, πατέρα Ουρανέ,
τα παιδιά σας είμαστε.

Μάνα Γη, Μάνα Γη, Ουρανέ, πατέρα Ουρανέ,
τα παιδιά σας είμαστε.

Ερωτήσεις – Προτάσεις για Δραστηριότητες

Το τραγούδι αυτό είναι ελληνική απόδοση ενός τραγουδιού της Ινδιάνικης Φυλής των Τέγουα.

1. Μελετήστε τη φύση στους πολιτισμούς των Ινδιάνων.
2. Βρείτε μύθους για τη φύση από διάφορους πολιτισμούς και χώρες (αρχαία Ελλάδα, Ινδία, Αφρική κ.ο.κ.).

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Βαθιά πληγή

Στίχοι - Μουσική: **Δημήτρης Αποστολάκης**
Ερμηνεία: **Κίτρινα ποδήλατα**

Έγινε η γη βαθιά πληγή, δώστε της ξανά ζωή
για να μπορέσω να μεγαλώσω,
αυτόν τον κόσμο που αγαπώ να τον γλιτώσω.

Τέρμα τα μίσση, τέρμα οι φόνοι.
Τεχνολογίες που η φύση τις πληρώνει.
Τέρμα ο κόσμος των ταχυτήτων.
Το νερό, ο αέρας δεν είναι η άνεση των λίγων.
Οι αντιθέσεις δεν είναι λύση.
Τέρμα οι μεγάλοι ευεργέτες απ' τη φύση.
Τέρμα οι σπατάλες για τη μαγκιά μας.
Τα 'χουμε όλα δανειστεί απ' τα παιδιά μας.

Έγινε η γη βαθιά πληγή, δώστε της ξανά ζωή,
για να μπορέσω να μεγαλώσω.
αυτόν τον κόσμο που αγαπώ να τον γλιτώσω.

Μια στιγμή, κλείσε τα μάτια κι άφησε να περάσει από μπροστά σου
αυτός ο κόσμος που θες κι ονειρεύεσαι..
Κλείσε τα μάτια και θα δεις πως είμαι εγώ εκεί μπροστά που θες να φτάσεις.
Άσε την αγάπη να υψωθεί στον ουρανό.
Άσε την αγάπη να ξεκλειδώσει την καρδιά σου.
Είναι απλό. Τόσο απλό. Άφησε εμένα να γίνω οδηγός.
Άφησε εμένα.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Γιατί λέει το τραγούδι «έγινε η Γη βαθιά πληγή»;
2. Βρείτε κάποιες «τεχνολογίες που η φύση τις πληρώνει».
3. Τι σημαίνει η φράση «Το νερό, ο αέρας δεν είναι η άνεση των λίγων»;
4. Τι μήνυμα μας δίνει η φράση – σύνθημα «τα έχουμε όλα δανειστεί από τα παιδιά μας»;

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Strange Fruit / Περίεργος Καρπός

Στίχοι - Μουσική: **Lewis Allan (Abel Meropol)**

Ερμηνεία: **Billie Holiday**

Southern trees bear a strange fruit,
Blood on the leaves and blood at the root,
Black bodies swinging in the southern breeze,
Strange fruit hanging from the poplar trees.
Pastoral scene of the gallant south,
The bulging eyes and the twisted mouth,
Scent of magnolias, sweet and fresh,
Then the sudden smell of burning flesh.
Here is fruit for the crows to pluck,
For the rain to gather, for the wind to suck,
For the sun to rot, for the trees to drop,
Here is a strange and bitter crop.

Δέντρα του Νότου κουβαλούν έναν περίεργο καρπό.
Αίμα στα φύλλα κι αίμα στις ρίζες.
Μαύρα κορμιά να αιωρούνται στο Νότιο αεράκι.
Ένας περίεργος καρπός να κρέμεται απ' τα λευκά δέντρα.
Μία βουκολική σκηνή βγαλμένη απ' τον γενναίο Νότο.
Δυο μάτια πρησμένα κι ένα στόμα στραβό.
Μυρωδιά από μανόλιες, γλυκιά και φρέσκια.
Και ξαφνικά, μια οσμή από καμένη σάρκα.
Τούτος είναι καρπός για να τον κατασπαράξουν τα κοράκια.
Για να τον μαζέψει η βροχή, για να τον ρουφήξει ο αέρας.
Για να τον σαπίσει ο ήλιος, για να τον ρίξουν τα δέντρα.
Τούτη είναι μία σοδειά περίεργη και πικρή.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

Το Δεκέμβριο του 1999, το περιοδικό Time το επέλεξε ως «τραγούδι του αιώνα». Το 2002 η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου το περιέλαβε στις 50 κυριότερες ηχογραφήσεις του καταλόγου National Recording Registry.

1. Ποιο είναι το «περίεργο φρούτο» στο οποίο αναφέρεται το ποίημα - τραγούδι;
2. Ακούστε το τραγούδι κι ερευνήστε τα ιστορικά γεγονότα στα οποία αναφέρεται.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

In The Year 2525

Στίχοι: Rick Evans

Μουσική - Ερμηνεία: Zager & Evans

In the year 2525, if man is still alive
If woman can survive, they may find
In the year 3535

Ain't gonna need to tell the truth, tell no lie
Everything you think, do and say
Is in the pill you took today

In the year 4545

You ain't gonna need your teeth, won't need your eyes
You won't find a thing to chew
Nobody's gonna look at you

In the year 5555

Your arms hangin' limp at your sides
Your legs got nothin' to do
Some machine's doin' that for you

In the year 6565

Ain't gonna need no husband, won't need no wife
You'll pick your son, pick your daughter too
From the bottom of a long glass tube

In the year 7510

If God's a-coming, He oughta make it by then
Maybe He'll look around Himself and say
"Guess it's time for the Judgement Day"

In the year 8510

God is gonna shake His mighty head
He'll either say, "I'm pleased where man has been"
Or tear it down, and start again

In the year 9595

I'm kinda wonderin' if man is gonna be alive
He's taken everything this old earth can give
And he ain't put back nothing
Now it's been ten thousand years, man has cried a
billion tears
For what, he never knew, now man's reign is through
But through eternal night, the twinkling of starlight
So very far away, maybe it's only yesterday

Το έτος 2525 (Διασκευή)

Στίχοι: Ρέττη Ζαλοκώστα

Μουσική - Ερμηνεία: Zager & Evans

Αν τυχόν τούτη η γη, τούτη η γη
δεν έχει διαλυθεί κι ο άνθρωπος χαθεί αλλά ζει.

Πώς θα είναι η ζωή, η ζωή
για όσους θε να ζουνε την εποχή
που θα γίνει πια η γη 2500 ετών.

Θα πατούν τα κουμπιά, τα κουμπιά,
τι να κάνουνε τα πόδια πια,
ούτε καν θα περπατούν,
τότε όλοι θα πετούν.
Κι όταν παν εξοχή, εξοχή,
την ωραία αυτή την εποχή,
θα 'ναι ο Αδης πια κοινός,
και ο χρόνος κοντινός.

Και παντού τεμπελιά, τεμπελιά,
δε θα υπάρχει πια καμιά δουλειά
κι ούτε καν θα σκέφτεται κανείς,
στον αιώνα αυτό της μηχανής.

Και σαν θες να 'χεις και γιο,
ίσως και μια κόρη, μπορεί και δυο,
πάντα στο σελφ σέρβις στο κοντινό,
θα βρεις σε κονσέρβα και τα δυο.

Και παντού θα υπάρχει σιωπή
και κανείς δε θα 'χει κάτι να πει,
τα τρανζίστορς μόνο θα μιλούν,
και θα κλαιν ή θα γελούν.

Έτσι θα 'ναι η ζωή, η ζωή,
για όσους θε να ζούνε την εποχή,
που θα γίνει ετούτη η γη 2500 ετών.

Θα 'χουν πάρει ευκαιρία,
μια καρδιά με μπαταρία.
Δε θα καρδιοχτυπούν,
ούτε θα αγαπούν
και θα περνούν ωραία,
μ' ένα ρομπότ παρέα.
Τι κρίμα σαν σκεφτείς,
πως δεν ζούμε εμείς.

Αν τυχόν τούτη η γη, τούτη η γη,
δεν έχει διαλυθεί κι ο άνθρωπος χαθεί αλλά ζει.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ποιοι κίνδυνοι για το μέλλον του ανθρώπου στον πλανήτη περιγράφονται στο τραγούδι αυτό;
2. Τι κινδύνους μπορεί να κρύβει η χρήση της τεχνολογίας για τον άνθρωπο και τον πλανήτη;

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

People have the Power/Οι Άνθρωποι έχουν τη Δύναμη

Στίχοι - Μουσική: Patti Smith & Fred "Sonic" Smith

Ερμηνεία: Patti Smith

I was dreaming in my dreaming
of an aspect bright and fair
and my sleeping it was broken
but my dream it lingered near
in the form of shining valleys
where the pure air recognized
and my senses newly opened
I awakened to the cry
that the people / have the power
to redeem / the work of fools
upon the meek / the graces shower
it's decreed / the people rule
The people have the power
The people have the power
Vengeful aspects became suspect
and bending low as if to hear
and the armies ceased advancing
because the people had their ear
and the shepherds and the soldiers
lay beneath the stars
exchanging visions
and laying arms
to waste / in the dust
in the form of / shining valleys
where the pure air / recognized
and my senses / newly opened
I awakened / to the cry
The people have the power
The people have the power
Where there were deserts
I saw fountains
like cream the waters rise
and we strolled there together
with none to laugh or criticize
and the leopard
and the lamb
lay together truly bound
I was hoping in my hoping
to recall what I had found
I was dreaming in my dreaming
god knows / a purer view
as I surrender to my sleeping
I commit my dream to you
The power to dream / to rule
to wrestle the world from fools

Ονειρευόμουν, και στο όνειρό μου
μια άποψη φωτεινή και δίκαιη
και ο ύπνος μου διακόπηκε,
αλλά το όνειρό μου παρέμενε εκεί.
Σχηματίζονταν κοιλάδες που έλαμπαν,
όπου ο καθαρός αέρας αναγνωριζόταν
και οι αισθήσεις μου φρέσκες ανοίγονταν.
Ξύπνησα στην κραυγή,
ότι οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη
να λυτρωθούν από το έργο των ανόητων.
Τους ταπεινούς φωτίζει η χάρη.
Είναι αξίωμα, οι άνθρωποι κυβερνούν.
Οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη.
Οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη.
Οι εκδικητικές τάσεις έγιναν ύποπτες.
Και έσκυψαν χαμηλά σαν για να ακούσουν.
Και οι στρατοί σταμάτησαν να προελαύνουν,
επειδή οι άνθρωποι είχαν τα αυτιά ανοιχτά.
Και οι βοσκοί και οι στρατιώτες,
ξαπλωμένοι κάτω από τα αστέρια,
αντάλλαζαν οράματα,
αφήνοντας τα όπλα
να σαπίζουν στη σκόνη.
Σχηματίζονταν κοιλάδες που έλαμπαν,
όπου ο καθαρός αέρας αναγνωριζόταν.
Και οι αισθήσεις μου φρέσκες ανοίγονταν.
Ξύπνησα στην κραυγή,
οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη,
οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη.
Όπου υπήρχαν έρημοι,
είδα οάσεις
όπου αναβλύζουν νερά.
Και βαδίσαμε εκεί μαζί,
χωρίς κανείς να χλευάζει ή να επικρίνει.
Και η λεοπάρδαλη
και ο αμνός
ξάπλωναν εκεί αγκαλιασμένοι.
Έλπιζα μέσα στις ελπίδες μου.
Να θυμηθώ ό,τι είχα βρεί.
Ονειρευόμουν μέσα στο όνειρό μου,
ο θεός ξέρει/μια αγνότερη οπτική.
Καθώς παραδίνομαι στον ύπνο μου,
σας εμπιστεύομαι το όνειρό μου.
Τη δύναμη να ονειρεύεσαι/να κυβερνάς.
Να παλεύεις για τον κόσμο με τους ανόητους.

it's decreed the people rule
it's decreed the people rule
LISTEN

I believe everything we dream
can come to pass through our union
we can turn the world around
we can turn the earth's revolution
we have the power
People have the power

Είναι αξίωμα, οι άνθρωποι κυβερνούν.
Είναι αξίωμα, οι άνθρωποι κυβερνούν.
ΑΚΟΥΣΤΕ

Πιστεύω ότι όλα όσα ονειρευόμαστε,
μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσα από
την ενότητά μας.
Μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο.
Μπορούμε να ανατρέψουμε την
επανάσταση της Γης.
Έχουμε τη δύναμη.
Οι άνθρωποι έχουν τη δύναμη.

..

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Βρείτε παραδείγματα που η ενεργοποίηση των πολιτών βοήθησε στην προστασία του περιβάλλοντος.
2. Ψάξτε, σκεφτείτε και καταγράψτε τρόπους με τους οποίους μπορούν να κινητοποιηθούν οι πολίτες για την προστασία του περιβάλλοντος.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Blowin' in the wind

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: **Bob Dylan**

How many roads must a man walk down
Before you call him a man?
Yes, 'n' how many seas must a white dove
sail
Before she sleeps in the sand?
Yes, 'n' how many times must the cannon
balls fly
Before they're forever banned?
The answer, my friend, is blowin' in the
wind,
The answer is blowin' in the wind.
How many years can a mountain exist
Before it's washed to the sea?
Yes, 'n' how many years can some
people exist
Before they're allowed to be free?
Yes, 'n' how many times can a man turn his
head,
Pretending he just doesn't see?
The answer, my friend, is blowin' in the
wind,
The answer is blowin' in the wind.
How many times must a man look up
Before he can see the sky?
Yes, 'n' how many ears must one man have
Before he can hear people cry?
Yes, 'n' how many deaths will it take till he
knows
That too many people have died?
The answer, my friend, is blowin' in the
wind,
The answer is blowin' in the wind.

Πόσους δρόμους πρέπει ένας άνθρωπος να
διαβεί,
μέχρι να αρχίσεις να τον αποκαλείς
άνθρωπο;
Ναι και πόσες θάλασσες ένα περιστέρι θε
να πετάξει,
πριν στην άμμο ξεκουραστεί;
Ναι και πόσες φορές πρέπει να πετάξουν οι
βόμβες,
πριν για πάντα απαγορευτούν;
Την απάντηση φίλε φυσάει ο άνεμος,
την απάντηση φυσάει ο άνεμος.
Πόσα χρόνια το βουνό να υπάρχει μπορεί,
πριν μες στη θάλασσα χαθεί;
Ναι και πόσα χρόνια μερικοί άνθρωποι
μπορούν να υπάρχουν,
πριν τους επιτραπεί να είναι ελεύθεροι;
Ναι και πόσες φορές μπορεί κάποιος να
γυρίζει το βλέμμα,
κάνοντας πως απλά δεν βλέπει;
Την απάντηση φίλε φυσάει ο άνεμος,
την απάντηση φυσάει ο άνεμος.
Πόσες φορές πρέπει ένας άνθρωπος να
κοιτάξει ψηλά,
πριν δει τα ουράνια;
Και πόσα αυτιά πρέπει ένας άνθρωπος να
'χει, πριν το κλάμα του κόσμου ακούσει;
Και πόσοι σκοτωμοί θα χρειαστούν,
πριν δούμε ότι πάρα πολλοί έχουν πεθάνει;
Την απάντηση φίλε φυσάει ο άνεμος,
την απάντηση φυσάει ο άνεμος.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Το τραγούδι αυτό γράφτηκε στη δεκαετία του '60. Σε ποια σημαντικά ιστορικά γεγονότα της περιόδου αυτής αναφέρεται;
2. Ποια είναι η «απάντηση που φυσάει μαζί με τον άνεμο»;

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Pride (In The Name Of Love)

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: U2

One man come in the name of love
One man come and go
One man come he to justify
One man to overthrow
In the name of love
What more in the name of love?
One man caught on a barbed wire fence
One man he resist
One man washed on an empty beach
One man betrayed with a kiss
In the name of love
What more in the name of love?
Early morning, April four
Shot rings out in the Memphis sky
free at last, they took your life
They could not take your pride
In the name of love
What more in the name of love?

Ένας άνθρωπος ήρθε στις αγάπης τ' όνομα.
Ένας άνθρωπος ήρθε κι έχει τελέψει.
Ένας άνθρωπος για να φέρει το δίκιο.
Ένας άνθρωπος για να ανατρέψει.
Στης αγάπης τ' όνομα.
Και άλλος στις αγάπης τ' όνομα;
Στης αγάπης τ' όνομα.
Τι άλλο στις αγάπης τ' όνομα;
Ένας άνθρωπος πιάστηκε σε σύρματα αγκαθωτά.
Ένας άνθρωπος ν' αντισταθεί.
Ένας άνθρωπος ξεβράστηκε στην αμμουδιά.
Ένας άνθρωπος προδόθηκε από φιλί.
Στης αγάπης τ' όνομα.
Και άλλος στις αγάπης τ' όνομα;
Στης αγάπης τ' όνομα.
Τι άλλο στις αγάπης τ' όνομα;
Τέσσερις Απριλίου το πρωί.
Πυροβολισμός αντιλαλεί στο Μέμφις, ελεύθερος πια, σου πήραν την ζωή, μα δεν μπόρεσαν να σου πάρουν την τιμή.
Στης αγάπης τ' όνομα.
Και άλλος στις αγάπης τ' όνομα;
Στης αγάπης τ' όνομα.
Τι άλλο στις αγάπης τ' όνομα;
Στης αγάπης τ' όνομα.
Και άλλος στις αγάπης τ' όνομα;
Στης αγάπης τ' όνομα.
Τι άλλο στις αγάπης τ' όνομα;

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Βρείτε ποιο σημαντικό γεγονός έγινε στο Μέμφις των ΗΠΑ στις 4 Απριλίου που αναφέρει το τραγούδι.
2. Αναζητήστε πληροφορίες για τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ και το κίνημα αναγνώρισης των δικαιωμάτων των μαύρων στις ΗΠΑ στη δεκαετία του '60.

ΑΣΤΕΓΟΙ

Another Day In Paradise

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: **Phil Collins**

She calls out to the man on the street
"Sir, can you help me?
It's cold and I've nowhere to sleep
Is there somewhere you can tell me?"
He walks on, doesn't look back
He pretends he can't hear her
Starts to whistle as he crosses the street
Seems embarrassed to be there
(chorus)
Oh think twice
'Cause it's another day for you and me in
paradise
Oh think twice
It's just another day for you, you and me
in paradise
She calls out to the man on the street
He can see she's been crying
She's got blisters on the soles of her feet
Can't walk but she's trying

(chorus)

Oh Lord, is there nothing more anybody
can do?
Oh Lord, there must be something you
can say
You can tell from the lines on her face
You can see that she's been there
Probably been moved on from every
place
'Cause she didn't fit in there

Αυτή φωνάζει στον άντρα στον δρόμο
"Κύριε, μπορείτε να με βοηθήσετε;"
Κάνει κρύο και δεν έχω πουθενά να
κοιμηθώ.
Υπάρχει κάπου που μπορείτε να μου
πείτε;
Αυτός συνεχίζει να περπατάει,
δεν κοιτάζει πίσω.
Υποκρίνεται πως δεν την ακούει.
Αρχίζει να σφυρίζει καθώς διασχίζει τον
δρόμο.
Φαίνεται να είναι ντροπιασμένος που
βρίσκεται εκεί.
(ρεφρέν)
Ω, σκέψου δύο φορές.
Γιατί είναι ακόμα μια μέρα για σένα και για
μένα στον παράδεισο.
Ω, σκέψου δύο φορές.
Είναι μόνο μια μέρα ακόμα για σένα,
εσένα και μένα στον παράδεισο.
Φωνάζει στον άντρα στον δρόμο.
Αυτός μπορεί να δει πως έκλαιγε.
Έχει φουσκάλες στις πατούσες της.
Δεν μπορεί να περπατήσει,
μα προσπαθεί.

(ρεφρέν)

Ω, Κύριε, δεν υπάρχει τίποτα άλλο που
μπορεί κάποιος να κάνει;
Ω, Κύριε, πρέπει να υπάρχει κάτι που
μπορείς να πεις!
Μπορείς να καταλάβεις από τις γραμμές
στο πρόσωπό της.
Μπορείς να δεις πως ήταν εκεί.
Πιθανώς μετακινήθηκε από κάθε μέρος
επειδή δεν ταίριαζε εκεί.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Υπάρχουν άστεγοι στην περιοχή σας;
2. Ψάξτε άδεια δημόσια κτήρια που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για να φιλοξενήσουν άστεγους.

ΜΗ ΒΙΑ

Fragile

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: **Sting**

If blood will flow when flesh and steel are
one
Drying in the colour of the evening sun
Tomorrow's rain will wash the stains
away
But something in our minds will always
stay
Perhaps this final act was meant
To clinch a lifetime's argument
That nothing comes from violence and
nothing ever could
For all those born beneath an angry star
Lest we forget how fragile we are

On and on the rain will fall
Like tears from a star like tears from a
star
On and on the rain will say
How fragile we are how fragile we are

On and on the rain will fall
Like tears from a star like tears from a
star
On and on the rain will say
How fragile we are how fragile we are
How fragile we are how fragile we are

Αν κυλήσει το αίμα,
όταν το δέρμα και το ασάλι
συναντηθούν,
στεγνώνοντας κάτω από το χρώμα του
απογευματινού ήλιου.
Η αυριανή βροχή θα ξεπλύνει τους
λεκέδες.
Μα πάντα κάτι θα παραμένει μέσα στο
μυαλό μας.
Ίσως αυτή η τελευταία πράξη ήταν
γραφή να γίνει.
Για να τελειώσει ένα επιχείρημα μιας
ζωής.
Ότι τίποτα δεν βγαίνει απ' την βία και
τίποτα δεν θα μπορούσε να βγει ποτέ.
Για όλους αυτούς που γεννήθηκαν κάτω
από ένα θυμωμένο αστέρι,
ας μη ξεχνάμε πόσο εύθραστοι είμαστε.

Η βροχή θα συνεχίζει να πέφτει
σαν δάκρυα από ένα αστέρι,
σαν δάκρυα από ένα αστέρι.
Η βροχή θα συνεχίζει να λείει...
Πόσο εύθραστοι είμαστε,
πόσο εύθραστοι είμαστε...

Η βροχή θα συνεχίζει να πέφτει
Σαν δάκρυα από ένα αστέρι, σαν δάκρυα
από ένα αστέρι.
Η βροχή θα συνεχίζει να λείει...
Πόσο εύθραστοι είμαστε,
πόσο εύθραστοι είμαστε...
Πόσο εύθραστοι είμαστε,
πόσο εύθραστοι είμαστε...

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Βρείτε παραδείγματα από την Ιστορία κινητοποιήσεων χωρίς τη χρήση βίας.
2. Ψάξτε, σκεφτείτε και καταγράψτε τρόπους μη βίαιης κινητοποίησης για τη διεκδίκηση της προστασίας της φύσης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

London Calling

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: **Clash**

London calling to the faraway towns
now that war is declared and battle come down
London calling to the underworld
come out of the cupboard, all you boys and girls
London calling, now don't look at us
all that phoney Beatlemania has bitten the dust
London calling, see we ain't got no swing
'cept for the ring of that truncheon thing

The ice age is coming, the sun is zooming in
engines stop running and the wheat is growing thin
A nuclear error, but I have no fear
London is drowning and I, I live by the river
London calling to the imitation zone
forget it, brother, an' go it alone
London calling upon the zombies of death
quit holding out and draw another breath
London calling and I don't wanna shout
but when we were talking I saw you nodding out
London calling, see we ain't got no highs
except for that one with the yellowy eyes
Now get this
London calling, yeah, I was there, too
an' you know what they said? Well, some of it was
true!
London calling at the top of the dial
after all this, won't you give me a smile?

I never felt so much a' like

Λονδίνο καλεί σε πόλεις μακρινές,
τώρα που πόλεμος άρχισε, κι οι μάχες κοντινές.
Λονδίνο καλεί προς τα περιθώρια,
βγείτε απ' τις τρύπες, κορίτσια κι αγόρια.
Λονδίνο καλεί, μην κοιτάτε εμάς.
η Μπιτλομανία* πέθανε με μιας.
Λονδίνο καλεί και είμαστε σκέτοι,
πέρα του κρίκου από το μαραφέτι.

Η εποχή των παγετώνων έρχεται, ο ήλιος απειλεί,
οι μηχανές σταματάνε και η τροφή ισχνή.
Ένα πυρηνικό λάθος, μα εγώ είμαι τζάμι,
το Λονδίνο πνίγεται, και ζω στο ποτάμι.
Λονδίνο καλεί στον μιμητών τη ζώνη.
Ξεχάστε το αδέρφια, κάντε το μόνοι.
Λονδίνο καλεί τα ζόμπι του θανάτου,
μην σφίγγεστε, πάρτ' ανάσα ξανά.
Λονδίνο καλεί και δεν θέλω να φωνάξω,
μα σα μιλούσαμε, είδα πως σ' έπαιρνε ο ύπνος.
Λονδίνο καλεί, δεν έχουμε να φτιαχτούμε,
εκτός από κείνον με τα κίτρινα μάτια.
Τώρα πιάσ' το.
Λονδίνο καλεί, ήμουν κι εγώ εκεί.
Και ξέρεις τι είπανε; Κάποια ήταν αλήθεια!
Λονδίνο καλεί, το καντράν σου' χει σπάσει,
μετά απ' όλα αυτά, θα μου χαμογελάσεις;

Έτσι δεν ένιωσα ποτέ.

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ποιες μπορεί να είναι οι συνέπειες ενός πυρηνικού ατυχήματος;
2. Πώς μπορεί να προκληθεί διαρροή ραδιενέργειας και πόσο μακριά μπορεί να ταξιδέψει;
3. Βρείτε πού υπάρχουν πυρηνικά εργοστάσια κοντά στην Ελλάδα.
4. Τι μπορούμε να κάνουμε για να αποφύγουμε ένα «πυρηνικό λάθος»;

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Beds Are Burning

Στίχοι - Μουσική - Ερμηνεία: **Midnight Oil**

Out where the river broke
The blood wood and the desert oak
Holden wrecks and boiling diesels
Steam in forty five degrees
The time has come
To say fair's fair
To pay the rent
To pay our share
The time has come
A fact's a fact
It belongs to them
Let's give it back
How can we dance when our earth is turning
How do we sleep while our beds are burning
How can we dance when our earth is turning
How do we sleep while our beds are burning
The time has come
To say fair's fair
To pay the rent, now
To pay our share
Four wheels scare the cockatoos
From Kintore East to Yuendumu
The western desert lives and breathes
In forty five degrees
The time has come
To say fair's fair
To pay the rent
To pay our share
The time has come
A fact's a fact
It belongs to them
Let's give it back
How can we dance when our earth is turning
How do we sleep while our beds are burning
How can we dance when our earth is turning
How do we sleep while our beds are burning
The time has come
To say fair's fair
To pay the rent, now
To pay our share
The time has come
A fact's a fact
It belongs to them
We're gonna give it back
How can we dance when our earth is turning
How do we sleep while our beds are burning

Το ποτάμι σταμάτησε εκεί έξω.
Τα δάση και οι οξυές της ερήμου.
Ερείπια της Holden και πετρέλαιο που βράζει.
Ατμός στους 45 βαθμούς.
Έχει έρθει η ώρα να πούμε: Φτάνει!
Να πληρώσουμε το αντίτιμο.
Να πληρώσουμε το μερίδιο μας.
Έχει έρθει η ώρα.
Είναι γεγονός.
Ανήκει σ' αυτούς.
Ας τη δώσουμε πίσω.
Πώς μπορούμε να χορεύουμε όταν η Γη μας γυρίζει;
Πώς κοιμόμαστε όταν τα κρεβάτια μας πιάνουν φωτιά;
Πώς μπορούμε να χορεύουμε όταν η Γη μας γυρίζει;
Πώς κοιμόμαστε όταν τα κρεβάτια μας πιάνουν φωτιά;
Έχει έρθει η ώρα να πούμε: Φτάνει!
Να πληρώσουμε το αντίτιμο τώρα.
Να πληρώσουμε το μερίδιο μας.
Τέσσερις τροχοί διώχνουν τα πουλιά από το Ανατολικό Kintore
στο Yuendumu.
Η Δυτική Έρημος ζει και αναπνέει στους 45 βαθμούς
Έχει έρθει η ώρα να πούμε: Αρκετά!
Να πληρώσουμε το αντίτιμο.
Να πληρώσουμε το μερίδιο μας.
Έχει έρθει η ώρα.
Είναι γεγονός.
Ανήκει σ' αυτούς.
Ας τη δώσουμε πίσω.
Πώς μπορούμε να χορεύουμε όταν η Γη μας γυρίζει;
Πώς κοιμόμαστε όταν τα κρεβάτια μας πιάνουν φωτιά;
Πώς μπορούμε να χορεύουμε όταν η Γη μας γυρίζει;
Πώς κοιμόμαστε όταν τα κρεβάτια μας πιάνουν φωτιά;
Έχει έρθει η ώρα να πούμε: Αρκετά!
Να πληρώσουμε το αντίτιμο.
Να πληρώσουμε το μερίδιο μας.
Έχει έρθει η ώρα.
Είναι γεγονός.
Ανήκει σ' αυτούς.
Ας τη δώσουμε πίσω.
Πώς μπορούμε να χορεύουμε όταν η Γη μας γυρίζει;
Πώς κοιμόμαστε όταν τα κρεβάτια μας πιάνουν φωτιά;

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ποιες ανθρώπινες δραστηριότητες που έχουν συνέπειες στον πλανήτη αναφέρονται στο τραγούδι;
2. Ποιες ανθρώπινες δραστηριότητες επιτείνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή;
3. Προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής.

ZIZANIOKTONA / ΜΕΛΙΣΣΕΣ

TO BEE OR NOT TO BEE / ΧΩΡΙΣ ΜΕΛΙΣΣΕΣ ΔΕ ΖΟΥΜΕ

Καλλιτέχνης: Locomondo

Μουσική: Μάρκος Κούμαρης

Στίχοι: Μάρκος Κούμαρης

Bzzzzzzzz (I can't hear that sound no more !?)

Bzzzzzzzz (I can't hear that sound no more !?)

Where have you gone
my black and yellow fellow?

Who is to blame,
who is the one?

Who is gonna do the job you' ve done?

This world won' t be the same when you' ve gone

(Now) You can't hide, you can't run away

('cause its)

To Bee or not to Bee

To Bee or not to Bee

To Bee or not to Bee

before it's to late

Bzzzzzzzz...

Where have you gone
my black and yellow fellow?

Man is to blame,
Man is the one?

(thats why)

Man now must stay side to side
against Neonicotinoide Pestizides

(we got to) stand up and make a few things right
today...

('cause its)

To Bee or not to Bee

To Bee or not to Bee

To Bee or not to Bee

before it's to late

Μπzzzzzzzz (Δε μπορώ πια ν' ακούσω αυτόν τον ήχο!;))

Μπzzzzzzzz (Δε μπορώ πια ν' ακούσω αυτόν τον ήχο!;))

Πού έχεις πάει
κιτρινόμαυρο φιλαράκι;

Ποιός φταίει;

ποιός;

Ποιος θα κάνει τη δουλειά που έχεις κάνει;

Ο κόσμος δε θα είναι ίδιος όταν φύγεις

(Τώρα) Δε μπορείς να κρυφτείς, δε μπορείς να
τρέξεις μακριά...

(γιατί...)

Χωρίς μέλισσες δε ζούμε...

Χωρίς μέλισσες δε ζούμε...

Χωρίς μέλισσες δε ζούμε...

πριν να είναι αργά!

Μπzzzzzzzz

Πού έχεις πάει
κιτρινόμαυρο φιλαράκι;

Ο άνθρωπος ευθύνεται,
ο άνθρωπος φταίει;

(Να γιατί)

Οι άνθρωποι τώρα πρέπει να αγωνιστούν μαζί
ενάντια στα Νεονικοτινοειδή ζιζανιοκτόνα.

Πρέπει να ξεσηκωθούμε και να διορθώσουμε τα
πράγματα σήμερα...

(γιατί...)

Χωρίς μέλισσες δε ζούμε...

Χωρίς μέλισσες δε ζούμε...

Χωρίς μέλισσες δε ζούμε...

πριν να είναι αργά!

Ερωτήσεις - Προτάσεις για δραστηριότητες

1. Ποιες είναι οι συνέπειες των ζιζανιοκτόνων και των χημικών λιπασμάτων στη φύση, στα ζώα, στην οικολογική ισορροπία και στην ανθρώπινη υγεία;
2. Τι μέτρα προφύλαξης πρέπει να παίρνουν οι αγρότες που χρησιμοποιούν χημικά λιπάσματα και ζιζανιοκτόνα;
3. Πώς μπορούμε να προστατέψουμε την υγεία μας από υπολείμματα φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων;
4. Τι εναλλακτικές λύσεις υπάρχουν, ώστε να περιορίσουμε ή να σταματήσουμε τη χρήση επικίνδυνων χημικών στη γεωργία;
5. Ποιο κλασικό έργο σας θυμίζει η φράση "To be or not to be" που ο στιχουργός παραφράζει σε "To bee or not to bee"; Γιατί δε μπορούμε να ζήσουμε χωρίς τις μέλισσες;

Γ) ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΗΧΟΥΣ

Μουσικά κομμάτια αλλά και ήχοι μπορούν να αξιοποιηθούν διδακτικά σε μια δράση ή ένα Πρόγραμμα Π.Ε.. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές προτάσεις:

α) Ακούμε τις «**Τέσσερις εποχές**» του **Αντόνιο Βιβάλντι** και τις ζωγραφίζουμε. Στη συνέχεια μπορεί να γίνει έκθεση των ζωγραφιών και συζήτηση.

β) **Ακούμε ήχους του δάσους, φωνές ζώων, σειρήνες και τον ήχο της φωτιάς.** Όσο ακούμε για 10-15 λεπτά αυτούς τους ήχους, γράφουμε μικρές ιστορίες με αφορμή αυτούς τους ήχους. Στη συνέχεια διαβάζουν όλοι οι μαθητές τις ιστορίες τους κι ακολουθεί συζήτηση για τις συνέπειες των πυρκαγιών και της καταστροφής του δάσους, για τις αιτίες των πυρκαγιών, καθώς και για το τι μπορούμε να κάνουμε για να τις αποφύγουμε και για να προστατέψουμε το δάσος. Εναλλακτικά, οι μαθητές χωρίζονται σε τρεις ομάδες (αιτίες πυρκαγιών, συνέπειες πυρκαγιών, προτάσεις προστασίας του δάσους). Η κάθε ομάδα

συζητάει το θέμα της, καταγράφει τα συμπεράσματά της και στο τέλος τα παρουσιάζει στην ολομέλεια, στο σύνολο των μαθητών. Μετά την παρουσίαση της κάθε ομάδας ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια.

γ) Ακούμε τη «**Λίμνη των κύκνων**» του **Τσαϊκόφσκι**. Τη ζωγραφίζουμε ή, εναλλακτικά (π.χ. όπως περιγράφεται στα μουσικά παιχνίδια της Τατιάνας Ραΐση - Βολανάκη), τη δραματοποιούμε, με τα παιδιά να έχουν πάρει ρόλους ζώων και πουλιών που ζουν στη λίμνη και κινούνται ελεύθερα και ήρεμα στο χώρο που έχουμε ορίσει ως λίμνη (κατά κανόνα το παιχνίδι αυτό θέλει μεγάλο χώρο ή εξωτερικό ανοιχτό χώρο για ελεύθερη κίνηση). Όταν αλλάζει η μουσική, ακούγεται μια διαφορετική δυνατή και γρήγορη μουσική, η οποία υποδηλώνει την αιφνίδια παρουσία κάποιου κινδύνου (π.χ. κυνηγοί, εργασίες οικοδόμησης στην όχθη κλπ). Τα ζώα και πουλιά της λίμνης τρέχουν να κρυφτούν όπου μπορούν, μέχρι να αλλάξει ξανά η μουσική, να επανέλθει η «Λίμνη των κύκνων» του Τσαϊκόφσκι, υποδηλώνοντας την επιστροφή της ηρεμίας και την αποτροπή του κινδύνου. Το παιχνίδι αυτό προσφέρει τη δυνατότητα κίνησης κι εκτόνωσης των παιδιών. Πρέπει όμως, για να έχει τα μεγαλύτερα δυνατά αποτελέσματα, να προηγηθεί συζήτηση (ποια ζώα και πουλιά ζουν στη λίμνη, τι τρώνε, γιατί χρειάζονται το νερό και τη λίμνη, γιατί τα χρειαζόμαστε εμείς, η οικολογική ισορροπία και οι τροφικές αλυσίδες, ποιοι κίνδυνοι απειλούν τα ζώα αλλά και το οικοσύστημα της λίμνης, τι πρέπει να γίνει κλπ).

δ) «**Το πέταγμα της μέλισσας**» του **Κορσακόφ** (Πηγή: <http://e-children.blogspot.com>) Το "πέταγμα της μέλισσας" του Κόρσακοφ είναι κομμάτι κλασσικής μουσικής με το οποίο τα παιδιά μπορούν να αντιληφθούν το πόσο γρήγορα πετάει μια μέλισσα και φυσικά να πραγματοποιήσουμε μουσικοκινητικά παιχνίδια.

Παράδειγμα: Απλώνουμε στο χώρο στεφάνια πλαστικά και τα μισά παιδιά μπαίνουν μέσα παριστάνοντας τα λουλούδια. Τα άλλα μισά είναι έξω από τα στεφάνια παριστάνοντας τις μέλισσες. Όταν ακούγεται το πιάνο τότε κουνιούνται τα λουλούδια απαλά από τον αέρα. Όταν ακούγεται το βιολί τότε οι μέλισσες ζουζουνίζουν γύρω-γύρω από τα λουλούδια.

Επίσης μπορούμε να αναφερθούμε και στην ταινία "Ο Μελισσοκόμος" του Θ.Αγγελόπουλου και να ακούσουμε μουσικά κομμάτια από την ταινία αυτή, όπως το "Βάλς του Γάμου" της Ελ. Καραϊνδρου ιδιαίτερα κατά την ώρα της χαλάρωσης, αλλά και το πλέον χαρακτηριστικό του πετάγματος της μέλισσας "το πέταγμα" με το σαξόφωνο να ακούγεται όπως και η μέλισσα.

Το παιχνίδι αυτό μπορεί να γίνει αφορμή για να συζητήσουμε για το ρόλο της μέλισσας στη φύση και στην οικονομία, αλλά και για το τι απειλεί τις μέλισσες και τι συνέπειες θα είχε η εξαφάνιση των μελισσών από τον πλανήτη. Επίσης μας δίνει την ευκαιρία να συζητήσουμε για το πώς μια καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένου προϊόντος (π.χ. καλαμποκιού) δεν μπορεί να απομονωθεί, αλλά, αντίθετα, με τον άνεμο και με τις μέλισσες επεκτείνεται και σε γειτονικές καλλιέργειες με αποτέλεσμα τη γενετική επιμόλυνση, να επιβάλλεται με το ζόρι. Αυτό έχει και οικονομικές συνέπειες, μιας και υπήρξε περίπτωση δικαστικής προσφυγής εταιρείας μεταλλαγμένων κατά αγρότη του οποίου το χωράφι επιμολύνθηκε με αυτό τον τρόπο, διεκδικώντας να πληρώσει ο αγρότης αποζημίωση στην εταιρεία, γιατί εκμεταλλευόταν σπόρους (που είχε πατεντάρει η εταιρεία) χωρίς να έχει πληρώσει την εταιρεία!

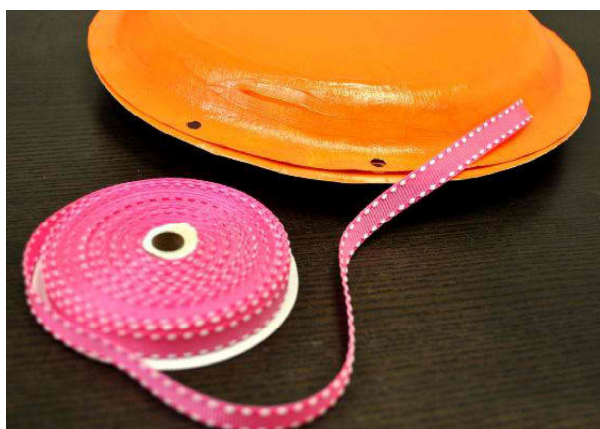

Δ) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

α) Κατασκευή μουσικών οργάνων με επαναχρησιμοποίηση υλικών

Ένα μουσικό όργανο με απλά υλικά που έχετε στο σπίτι σας. Θα το λατρέψετε!

Θα χρειαστείτε: πλαστικά πιάτα, καπάκια από αναψυκτικά και μια κορδέλα για διακόσμηση. Βάψετε τα πιάτα στο χρώμα που θέλετε ή παίρνετε έτοιμα σε διάφορα χρώματα και τοποθετείτε στο εσωτερικό τους τα καπάκια. Ανοίγετε τρύπες και κλείνετε περνώντας την κορδέλα. Το ντέφι για το παιδί σας είναι έτοιμο.

(πηγή http://26ecopages.blogspot.gr/2013/06/blog-post_147.html)

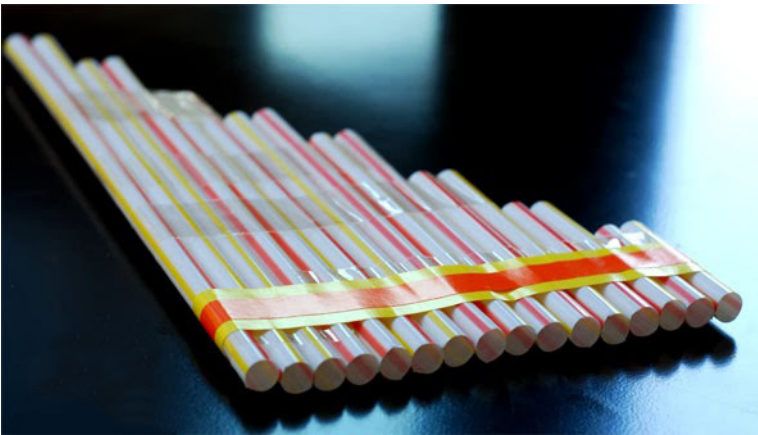
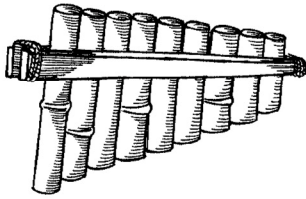
Αυλός του Πανός

Ο αυλός του Πανός είναι πολλά καλάμια διαφορετικού μήκους στη σειρά, κλειστά από τη μία άκρη.

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε 8-10 καλάμια ή στιδήποτε άλλο σωλήνα. Για να κλείσουμε τη μία άκρη χρησιμοποιούμε πλαστελίνη η οποία μας βοηθά και να κουρδίσουμε τους αυλούς. Για να τους στερεώσουμε μεταξύ τους χρησιμοποιούμε δύο κάθετα ξυλάκια και λίγο σπάγκο όπως στο σχήμα.

Αντί για καλάμια μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και μπουκάλια με διαφορετική στάθμη νερού. (βλ. υαλόφωνο)

Ο αυλός του Πανός φυσιέται όπως και οι σφυρίχτρες. Εφευρέτης του θεωρείται ο μυθικός θεός των δασών Παν. Εκτός από την αρχαία Ελλάδα παιζόταν και σε άλλους πολιτισμούς όπως π.χ. οι Ίνκας στη Λατινική Αμερική.

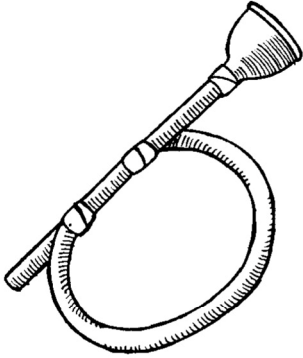

(πηγή: krokotak.com)

Σάλπιγγα

Υλικά: 60-120 εκ. μαλακού σωλήνα (π.χ. ποτίσματος),
ένα χωνί,
ένα μολύβι, μονωτική ταινία.

Η σάλπιγγα υπάρχει ήδη από τους αρχαίους πολιτισμούς. Πρόκειται για ένα χάλκινο κωνικό σωλήνα που στη μία άκρη έχει ένα επιστόμιο από όπου φυσάμε και στην άλλη μια χοάνη για την ενίσχυση του ήχου. Η σάλπιγγα παλιά ήταν ευθεία ενώ αργότερα -για πρακτικούς λόγους- κατασκεύαζαν το σωλήνα με μία περιέλιξη.

Εμείς μπορούμε να κατασκευάσουμε μια σάλπιγγα με ένα κομμάτι σωλήνα ποτίσματος 60-120 εκ. στον οποίο μπορούμε να προσαρμόσουμε ένα χωνί. Για να στηρίξουμε την περιέλιξη μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μονωτική ταινία και ένα ξυλάκι η μολύβι.

Η σάλπιγγα φυσιέται όπως και η μπουρού. Μεγαλύτερα μήκη σωλήνα δίνουν και πιο χαμηλούς φθόγγους. Επίσης φυσώντας πιο δυνατά και με μεγαλύτερη πίεση των χειλών μπορούμε να επιτύχουμε και πιο ψηλούς φθόγγους. (Παρατηρήστε ότι ο ήχος ανεβαίνει κατά διαστήματα και όχι βηματικά).

Οι σάλπιγγες χρησιμοποιούνται για σήματα π.χ. στο στρατό ή στο κυνήγι. Μια μεταγενέστερη μορφή τους είναι οι τρομπέτες που χρησιμοποιούνται στην κλασική ορχήστρα και στην τζαζ. Οι τρομπέτες είναι σάλπιγγες που με τη βοήθεια βαλβίδων αυξομειώνουν το μήκος του σωλήνα.

Πολύχορδο

Υλικά: Ένα ξύλινο κουτί,
5 βιδοθηλιές, ένα καρφάκι
πετονιά

Με αναποδογυρισμένο το κουτί καρφώνουμε το καρφάκι από τη μία άκρη και τις βιδοθηλιές από την άλλη όπως στο σχήμα. Στερεώνουμε κομμάτια πετονιάς στο καρφί (που παίζει το ρόλο του χορδοστάτη) και σε κάθε βιδοθηλιά (που παίζουν το ρόλο των κλειδιών).

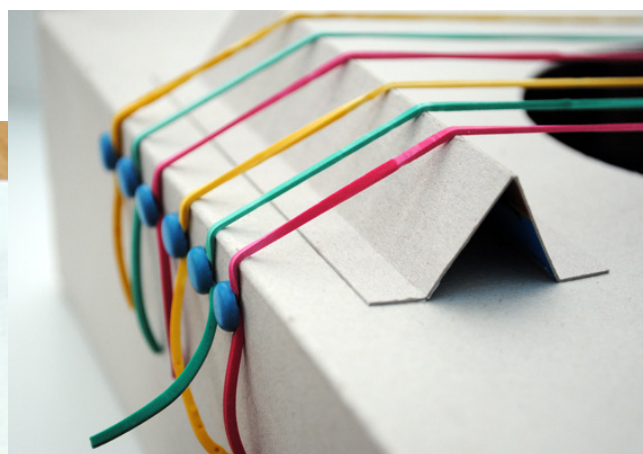
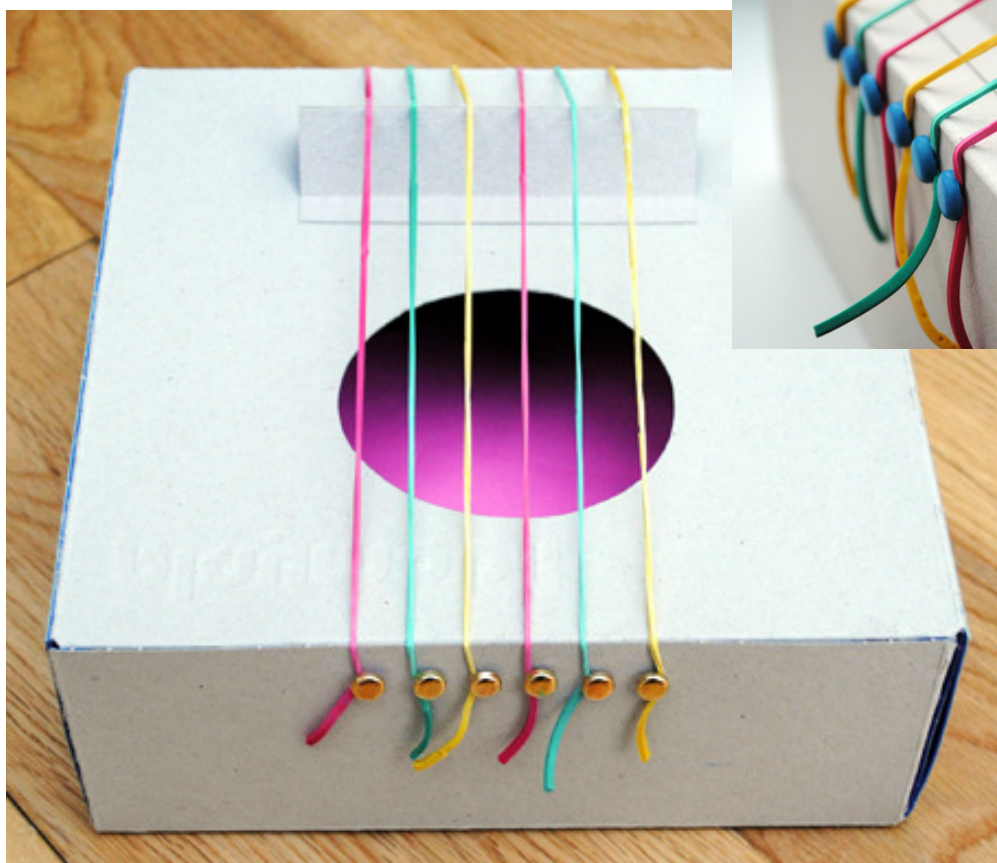
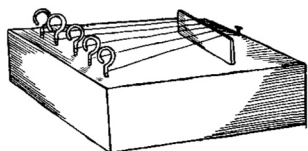
Παραλλαγές:

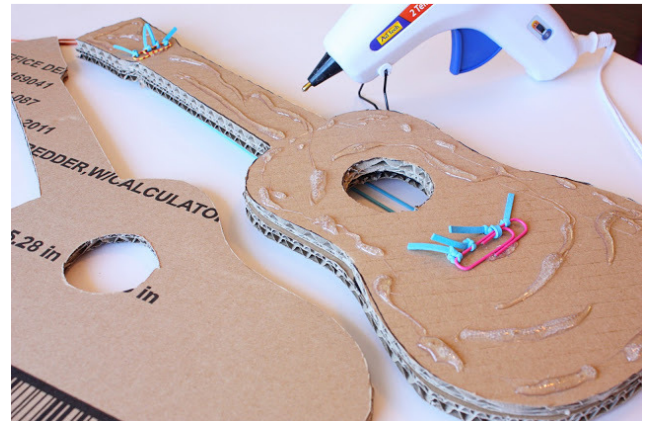
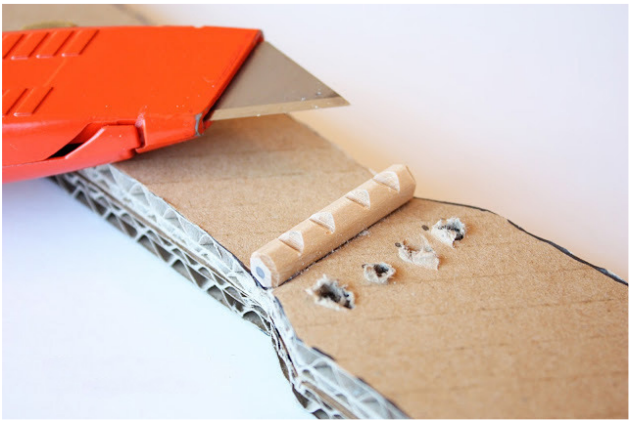
Για καλύτερο ακουστικό αποτέλεσμα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και ένα ξυλάκι σαν καβαλάρη που θα το τοποθετήσουμε κάθετα στις χορδές κοντά στο καρφάκι.

Αν έχουμε στη διάθεσή μας μεγάλο κουτί μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε περισσότερες χορδές με ξεχωριστό χορδοστάτη για κάθε χορδή οπότε κατασκευάζουμε ένα όργανο σαν το κανονάκι ή το σαντούρι.

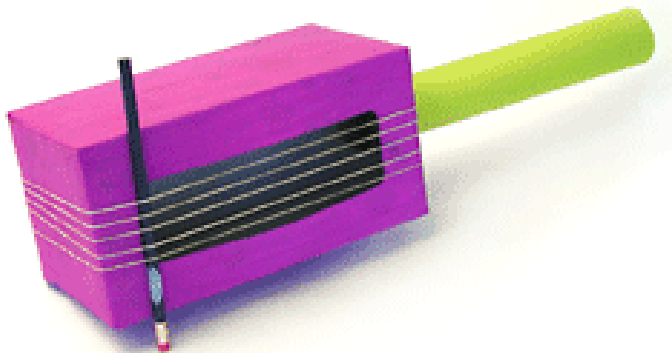
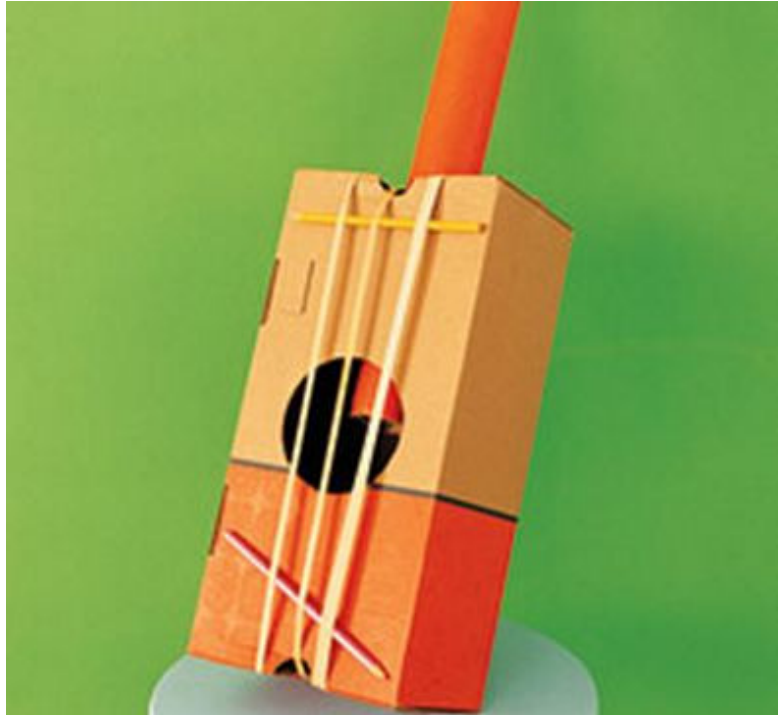
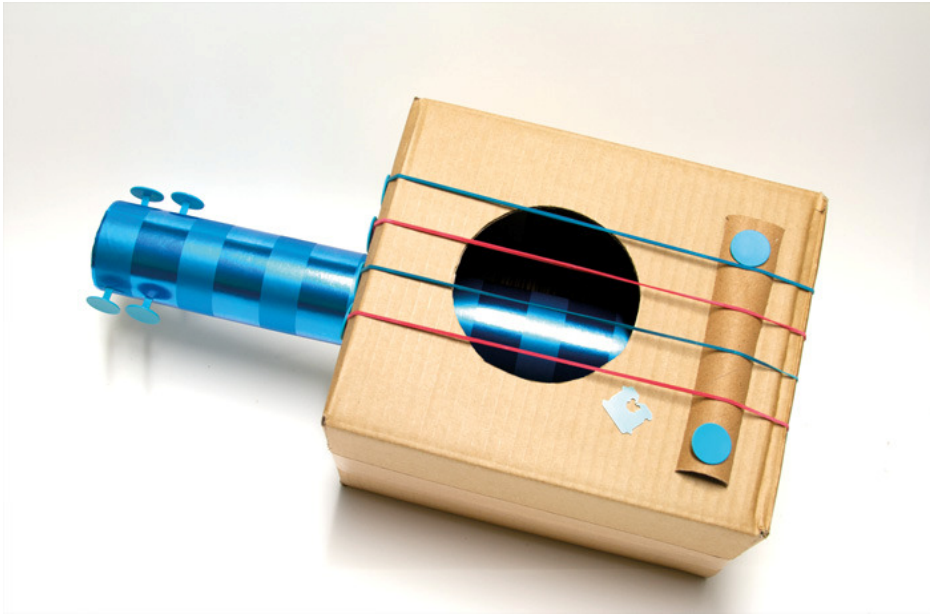
Το πολύχορδο παίζεται με τα δάκτυλα τσιμπώντας τις χορδές.

Τέτοιας μορφής όργανα υπάρχουν σε πολλούς πολιτισμούς. Στην αρχαία Ελλάδα και το Βυζάντιο υπήρχε το «ψαλτήριον» (από το ψαύω = τσιμπώ) από όπου προέρχεται το μεταγενέστερο κανονάκι και το σαντούρι που παίζονται έως σήμερα.

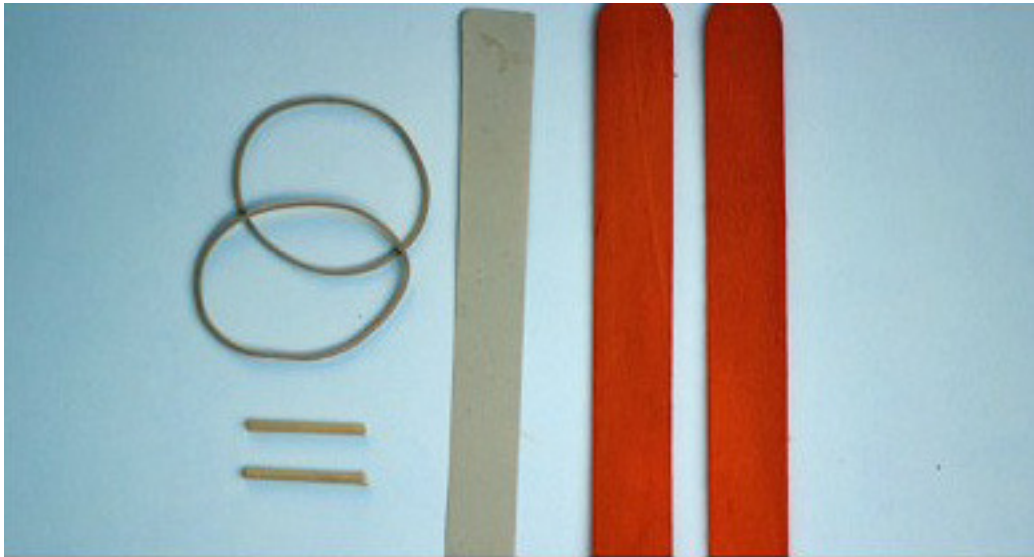

(πηγή: makeitloveit.com)

(πηγή: housingaforest.com)

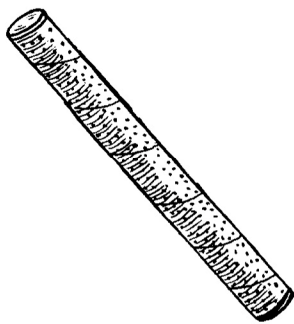
(Πηγή: elniplex.com)

Μπαστούνι της βροχής

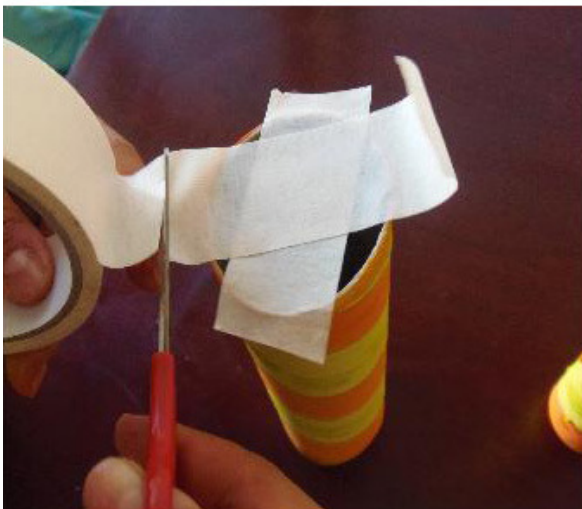
Υλικά: Ένα μακρόστενο ρολό από χαρτόνι (για σχέδια)
3 κουτιά καρφίτσες
μια χούφτα ρύζι ή φακές

Το μπαστούνι της βροχής είναι απλή κατασκευή αλλά θέλει πολύ υπομονή. Μπήγουμε όλες τις καρφίτσες διάσπαρτα στο ρολό και ύστερα βάζουμε μέσα το ρύζι ή τις φακές κλείνοντας τα 2 ανοίγματα του ρολού.

Αναστρέφοντας αργά το ρολό, οι σπόροι που πέφτουν κτυπώντας τις καρφίτσες παράγουν ένα ήχο σαν βροχή. Το μπαστούνι της βροχής προέρχεται από την Αφρική. Η πρωτότυπη του μορφή υπάρχει αυτούσια στη φύση: είναι από ένα είδος μπαμπού με σπόρους, και ίνες που καθυστερούν την πτώση τους. Χρησιμοποιείται συχνά σε λατρευτικές τελετές.

Ινδιάνικο καλάμι της βροχής (πηγή: elniplax.com)

Κουδουνίστρες

Υλικά: Διάφορα κουτάκια,
σπόροι ή άλλα μικρά αντικείμενα,
ξυλάκια

Κατασκευάζονται από κουτάκια όπως κουτιά nescafé, αναψυκτικού, πλαστικά ποτήρια κλεισμένα από τη μία μεριά ή 2 πλαστικά ποτήρια κολλημένα στο ανοικτό τους μέρος με μία ταινία ή μικρές κολοκύθες. Μέσα στα κουτιά μπορούμε να τοποθετήσουμε φακές, ρύζι, κουμπιά, χαλικάκια, σπόρους ή ροδέλες ανάλογα με τον ήχο που θέλουμε να παράγουμε. Τέλος μπορούμε να στηρίξουμε την κατασκευή σε μια λαβή από ξυλάκια ή καλαμάκια.

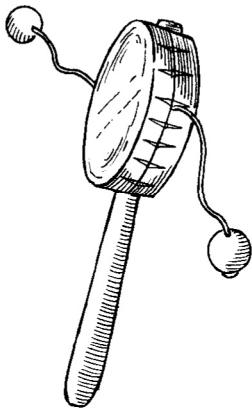
Χρησιμοποιούνται συχνά ως ρυθμικά όργανα στη λατινοαμερικάνικη μουσική με την ονομασία «μαράκας».

Μικρό τυμπανάκι χεριού

Υλικά: Ένα κυλινδρικό κουτί (π.χ. από τυράκια La vache qui rit)
 2 χάντρες,
 λίγο σπάγκο, κόλλα
 1 μακρύ ξυλάκι 20-30 εκ.

Η κατασκευή είναι απλή. Περνάμε το ξυλάκι κατά μήκος του κουτιού και το στερεώνουμε με κόλλα ενώ κάθετα στο ξύλο στερεώνουμε τα κομμάτια σπάγκου που στην άκρη τους έχουμε δέσει μια χάντρα. Το μήκος του σπάγκου πρέπει να είναι τόσο ώστε η χάντρα να φτάνει στο κέντρο του κουτιού.

Παίζεται περιστρέφοντας το ξύλο δεξιά και αριστερά ώστε οι χάντρες να κτυπούν στο κουτί.

Τέτοια οργανάκια χρησιμοποιούνται έως σήμερα στην Αφρική.

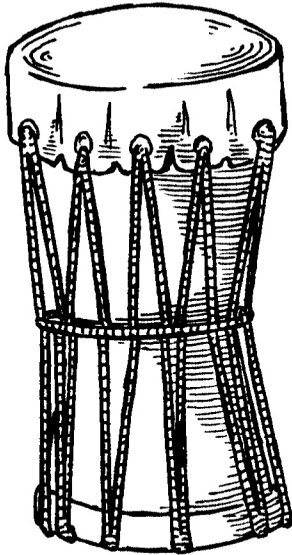

(πηγή: elnplex.com)

Τουμπελέκι

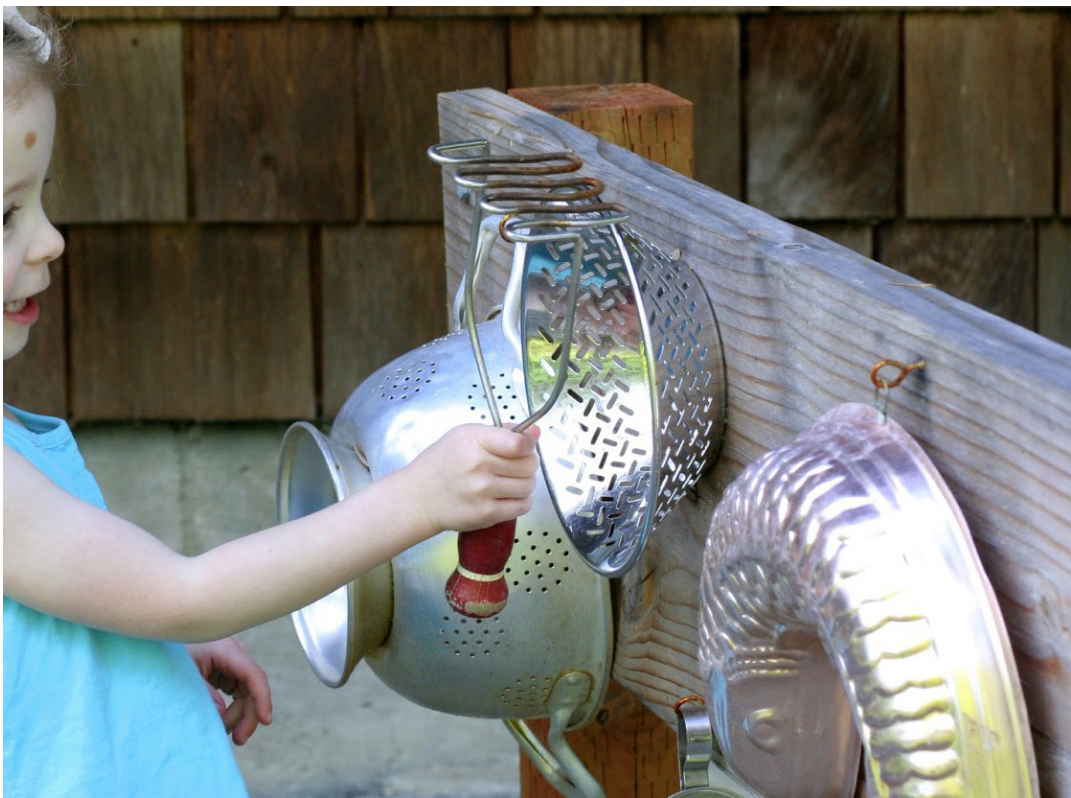
Υλικά: 2 γλάστρες,
μιά μεμβράνη,
σκοινί ή σπάγκος (περίπου 8 μέτρα)
κόλλα

Τοποθετούμε τη μία γλάστρα ανάποδα και κολλάμε την άλλη πάνω σ' αυτήν έτσι ώστε οι τρύπες τις βάσης τους να πέφτουν η μία στην άλλη (αν είναι πλαστικές και δεν έχουν τρύπες στο κέντρο ανοίγουμε με ένα κοπίδι δύο τρύπες διαμέτρου 3-4 εκ.). Κόβουμε τη μεμβράνη στο μέγεθος του ανοίγματος της γλάστρας αφήνοντας 2-3 εκατοστά να εξέχουν, ανοίγουμε μικρές τρύπες στην περιφέρειά της ανά 3 εκ. περίπου και την τοποθετούμε πάνω στη γλάστρα. Περνάμε τον σπάγκο από μία τρύπα, ύστερα από κάτω από τις δύο γλάστρες φτάνοντας στην αντιδιαμετρικά αντίθετη τρύπα και μετά ακολουθούμε πάλι την ίδια διαδρομή φτάνοντας στην διπλανή τρύπα της πρώτης. Ακολουθώντας αυτή τη διαδικασία περνάμε το σπάγκο από όλες τις τρύπες τεντώνοντάς τον και δένοντας το τέλος με την αρχή (για να μην γλιστρά ο σπάγκος μπορούμε να χαραξουμε μικρές εγκοπές στη βάση του οργάνου). Στο τέλος σφίγγουμε ένα κομμάτι σπάγκου στην περιφέρεια, στη μέση του οργάνου γύρω από όλους τους άλλους σπάγκους έτσι ώστε να τεντωθεί η μεμβράνη.

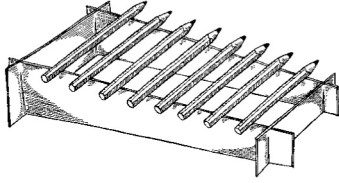
Το τουμπελέκι (ή τουμπερλέκι) συναντιέται σε όλη τη Μέση Ανατολή και τη Β. Αφρική με διάφορες ονομασίες και πιο γνωστή την ονομασία «ταραμπούκα». Στην Ελλάδα παιζόταν παλιότερα μόνο στα παράλια της Μ. Ασίας και τα Αν. νησιά του Αιγαίου. Σήμερα είναι πολύ διαδεδομένο αποτελώντας ένα κατ' εξοχήν όργανο συνοδείας της παραδοσιακής μας μουσικής.

Ξυλόφωνο

Υλικά: 8-12 ξυλάκια ή χοντρά μολύβια
χοντρό χαρτόνι ή κόντρα-πλακέ για τη βάση
για ξύστρα ή λίμα για ξύλα (ράσπα)

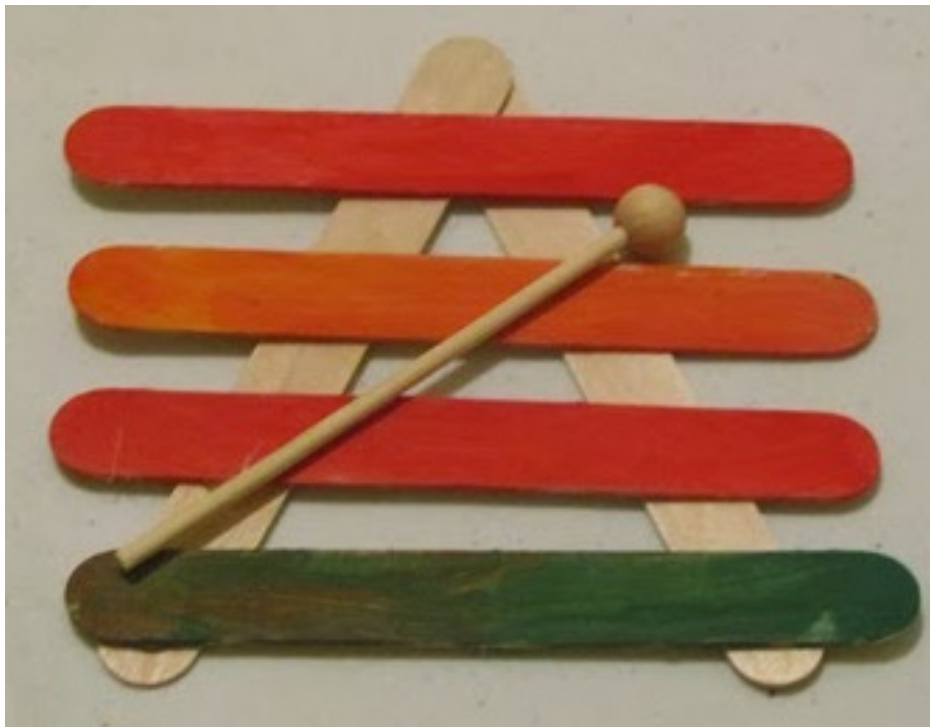
Με το χαρτόνι ή κόντρα πλακέ κατασκευάζουμε τη βάση σε σχήμα μακρόστενου τραπέζιου όπως στο σχήμα. Τοποθετούμε τα μολύβια ή τα ξυλάκια πάνω στη βάση με το μεγαλύτερο μήκος στην αριστερά πλευρά και μικραίνοντας (κουρδίζοντας) σταδιακά τα επόμενα με την ξύστρα ή τη λίμα.

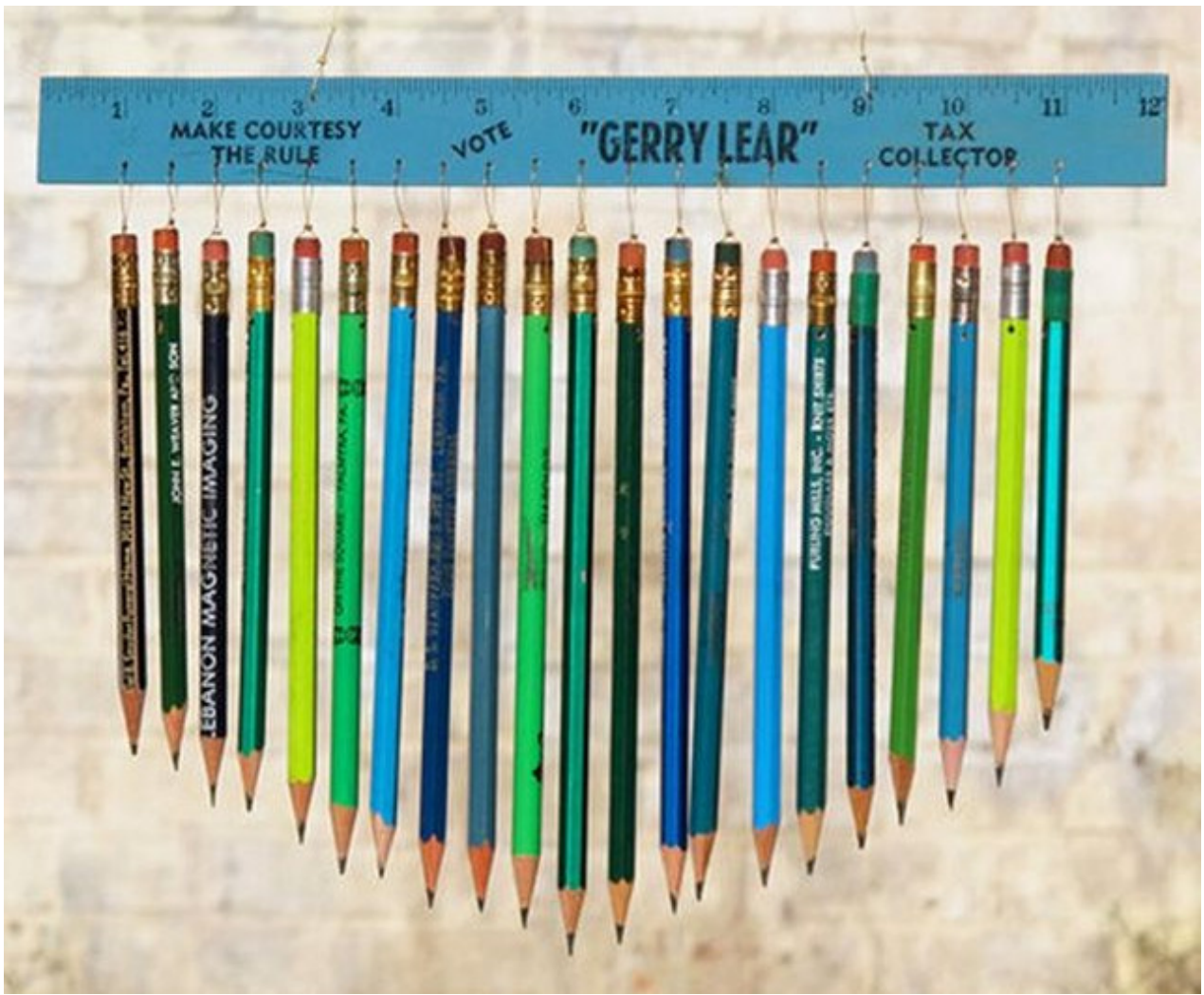
Το ξυλόφωνο παίζεται με σκληρή μπαγκέτα.

Τα ξυλόφωνα προέρχονται κυρίως από τη μουσική της Αφρικής και εν μέρη της Ασίας. Στην κλασική ορχήστρα και στη μουσική jazz χρησιμοποιούνται πιο μεγάλα όργανα με 6 οκτάβες σε δύο τύπους: τα ξυλόφωνα με σκληρό ήχο και τις «μαρίμπες» με πιο βαθύ και μαλακό ήχο.

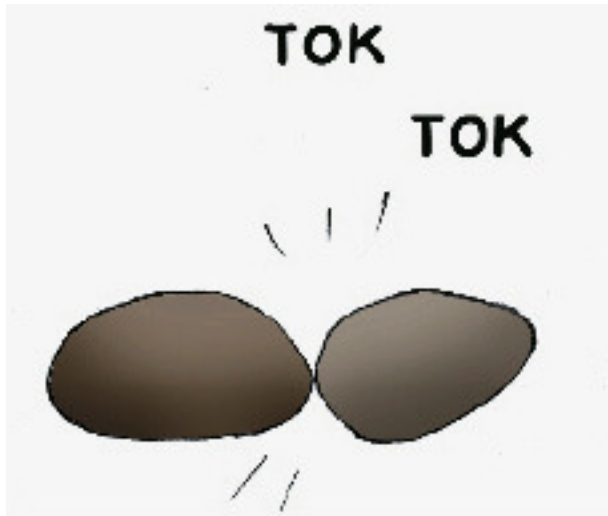
Παραλλαγή:

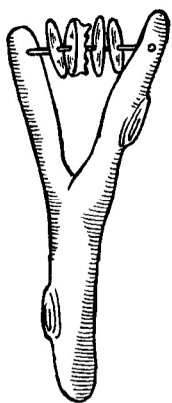
Αντί για ξύλα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κομμάτια μέταλλο ή σωλήνες οπότε κατασκευάζουμε μεταλλόφωνο

β) Κατασκευή μουσικών οργάνων με υλικά από τη φύση

Σείστρα

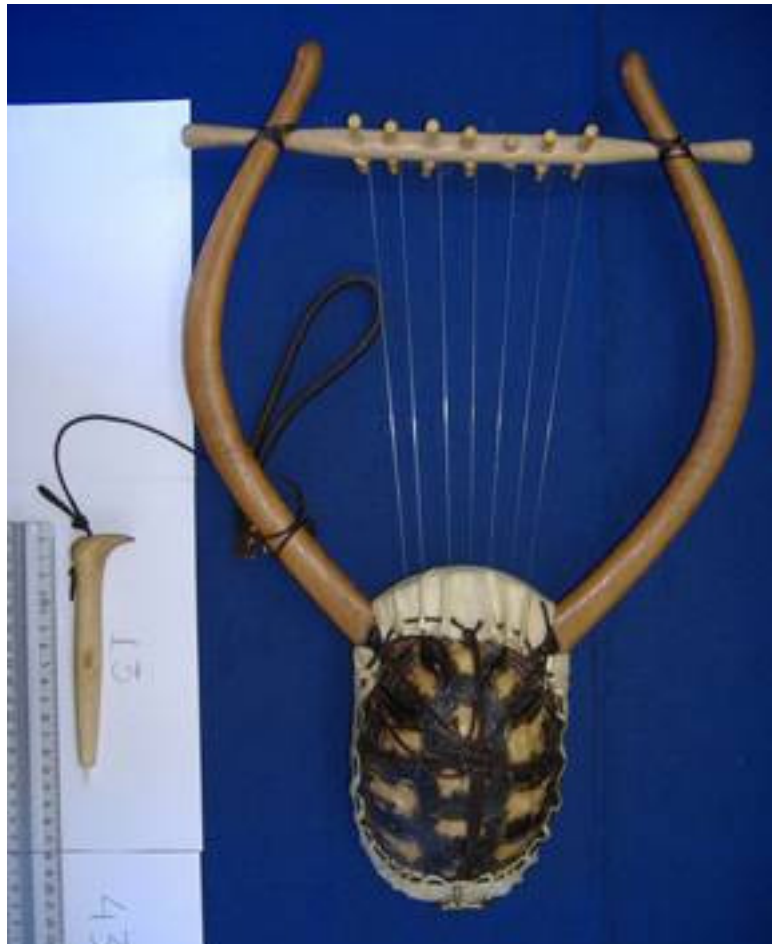
Υλικά: Κλωνάρι σε σχήμα Y,
επίπεδοι μεταλλικοί δίσκοι

Τα σείστρα χρειάζονται ένα ξύλο σε σχήμα Y (κλωνάρι), Μεταξύ των δύο πάνω άκρων δένουμε ένα σκοινί στο οποίο περνάμε καπάκια από αναψυκτικά, ροδέλες, κοχύλια ή κουδουνάκια. Αντί για κλωνάρι μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και στεφάνια κρεμώντας στην περιφέρεια τα ηχογόνα αντικείμενα.

Τα σείστρα παίζονται όπως και οι κουδουνίστρες. Σείστρα υπήρχαν ήδη από την αρχαία Ελλάδα και Αίγυπτο. Ονομάζονται σείστρα από το ρήμα σείω που σημαίνει κουνώ παλινδρομικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Burragi G. «Δημιουργίες με υλικά Ανακύκλωσης» Φλούδας.
2. Γεωργόπουλος Αλέξανδρος – Τσαλίκη Ελισάβετ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: αρχές, φιλοσοφία, μεθοδολογία/παιχνίδια και ασκήσεις», Gutenberg, 1993
3. Κολ Μαίρη Ανν – Γκένερ Σίντυ «τα παιδιά δημιουργούν με υλικά από το περιβάλλον», Πατάκη, 2006
4. Μικροπούλου Εύα «Φυσικό Εργαστήρι», εκδ. Scwager & Steinlein Verlag GmbH, 2005
5. Μπλιώνης Γιώργος «Στα μονοπάτια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», Κέδρος, 2009
6. Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, <http://search.lib.auth.gr/>

Ιστοσελίδες

1. https://www.iema.gr/data/EducationalProjects/Melina/Hxos_tis_mousikis.htm
2. <http://e-children.blogspot.com>
3. http://www.unep.org/music_env/about.asp

...ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

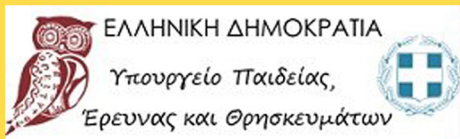
1. Αλεξάνδρου Γιώτα, «Τα κλαδιά της σοφίας», Παρρησία
2. Αλεξάνδρου Γιώτα, «Ο Αλέκος στη χώρα των παθημάτων», Ψυχογιός, 2013
3. Βαρβαρούση Λήδα, «Ένα πουλί στην πρίζα», Παπαδόπουλος
4. Βαρελλά Αγγελική, «Φιλενάδα φουντουκιά μου», Πατάκη
5. Γαλανοπούλου Γεωργία, «Ο Βόρακας, ο Κόρακας και η Σονάτα της Φανής», Πατάκη, 2015
6. Γουέιτς Τομ, «Αθώς στα όνειρά σου», 2008
7. Ζαραμπούκα Σοφία, «Ο κύριος Μπεν, η Μου και τα σκουπίδια», Πατάκη
8. Ηλιόπουλος Βαγγέλης, «Ο Κότσυφας απαιτεί το δάσος να σωθεί», Πατάκης
9. Ηλιόπουλος Βαγγέλης, Νίκα Βασιλική, «Παιδιά σε δράση! Η ώρα να σώσουμε τη γη έχει φτάσει Οικολογήματα», Πατάκη, 2009
10. Ντάιερ Τζεφ, «Κι όμως, όμορφα... Ένα βιβλίο για την τζαζ», Πάπυρος, 2008
11. Ιζό Ζαν-Κλοντ, «Η τριλογία της Μασσαλίας», Πόλις, 2011
12. Καλουντζόγλου Χρίστος, «Το σταχτί πέπλο», Κέδρος, Απρίλιος 2015
13. Κοντολέων Μάνος, «Μανόλο & Μανολίτο», Πατάκης
14. Mansot Frederick , «Ο ζωγράφος του δάσους», Νεφέλη
15. Μουνιόθ-Μολίνα Αντόνιο, «Ο χειμώνας στη Λισσαβώνα», Σέλας, 1992
16. Μπακογεώργου Ελένη, «Ιστορίες για έναν κόσμο που δεν καταστράφηκε», Πατάκη, 2014
17. Μπιγιόρνσταντ Κέτιλ, «Η λέσχη των νέων πιανιστών», Πόλις, 2009
18. Rodari Gianni, «Πες μου τι χρειάζεται», Καλειδοσκόπιο, 2007
19. Στίλτον Τζερόνιμο, «Το μικρό βιβλίο της διατροφής», Κέδρος (περιέχει επιτραπέζιο παιχνίδι)
20. Παπαθεοδούλου Αντώνης, «Πλανόδιο πάρκο», Πατάκης
21. Παπαθεοδώρου Βασίλης, «Η λευκή απεργία των ροζ φλαμίνγκο», Καστανιώτη
22. Παπαθεοδώρου Βασίλης, «Το μεγάλο ταξίδι της κινέζικης πάπιας», Καστανιώτη, 2008
23. Παπαϊωάννου Θεωδωρή, «Το μήνυμα του πελαργού», ΚΠΕ Έδεσσας
24. Πρου Ε. Αννυ, «Εγκλήματα με ακορντεόν», Καστανιώτης, 1998
25. Τριβιζάς Ευγένιος , «Ο χορός των Στρουθοκαμήλων», Μίνωας
26. Φαληρέας Τάσος, «Χαριστική βολή», Ιστός, 2011
27. Χανίφ Κιουρέσι, «Black album», Οδυσσέας, 1997
28. Χόλιντεϊ Μπίλι, Ντάφτι Γ., «Η κυρία τραγουδάει τα μπλουζ», 2012
29. Χόρνμπι Νικ, «High fidelity», Πατάκης, 1996

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

Δ/ση: Κεφαλάς, Δήμος Αποκορώνου, Τ.Κ. 73008 Χανιά
Τηλ.: 28250 83230, 28250 22976 / **Φαξ:** 28250 83231
E-mail: mail@kpe-vamou.chan.sch.gr
Ιστοσελίδα: <http://kpe-vamou.chan.sch.gr> & kpevamou.blogspot.com

ISBN: 978-960-99447-9-3
Κεφαλάς 2015

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το υλικό εκτυπώνεται στο πλαίσιο της Πράξης "Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) – Περιβαλλοντική Εκπαίδευση", το οποίο υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση" με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης